

Nd.

46. Frumvarp til laga

[44. mál]

um breyting á lögum nr. 40 18. maí 1978 um tekjuskatt og eignarskatt.

(Lagt fyrir Alþingi á 102. löggjafarþingi 1979.)

1. gr.

Við 4. tl. 1. mgr. 2. gr. laganna bætist nýr málslíður er orðist svo:
Við skráningu skal afhentur félagssamningur þar sem getið sé eignaraðildar, innborgaðs stofnfjár svo og hvernig félagsslitum skuli háttað. Senda skal skattstjóra vottorð um skráningu og staðfest eftirrit af félagssamningi með fyrsta skattframtali þessara félaga.

2. gr.

- a) 1. málslíður 1. mgr. 7. gr. laganna orðist svo:
Skattskyldar tekjur teljast með þeim undantekningum og takmörkunum, er síðar greinir, hvers konar gæði, arður, laun og hagnaður sem skattaðila hlotnast og metin verða til peningaverðs og skiptir ekki máli hvaðan þær stafa eða í hvaða formi þær eru, svo sem:
- b) Í stað orðanna „nefndarlaun, stjórnarlaun og eftirlaun“ í 2. málslíð 1. mgr. 1. tl. A-liðs 7. gr. laganna komi orðin „nefndarlaun og stjórnarlaun“.
- c) Við 1. málslíð 2. tl. A-liðs 7. gr. laganna bætist orðið „eftirlaun“ á eftir orðinu „lífeyrir“.
- d) 3. málslíður 2. tl. A-liðs 7. gr. laganna orðist svo:
Þó skal hvorki teljast til tekna barnalífeyrir sem greiddur er skv. 14. gr. og 35. gr. laga nr. 67/1971 um almannatryggingar, með síðari breytingum, vegna barns ef annað hvort foreldra er látið eða barn er ófeðrað, né heldur barnsmeðlag að því leyti sem það takmarkast af fjárhæð barnalífeyris skv. 14. gr. sömu laga.
- e) B-liður 7. gr. laganna orðist svo:
Allar tekjur af atvinnurekstri og sjálfstæðri starfsemi, þar með talið endurgjald fyrir selda vöru og þjónustu, umboðslaun, þóknanir, atvinnurekstrarstyrkir, rekstrarstöðvunarbætur og hvers konar tekjur sem upp eru taldar í öðrum liðum þessarar greinar og tengdar eru atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi.
- f) Í 6. tl. C-liðs 7. gr. laganna falli orðin „og talin þar til rekstrarútgjalda“ brott.

3. gr.

- a) Í stað orðanna „verðbætur á afborganir“ í 2. málslíð 1. tl. 8. gr. laganna komi orðin „verðbætur á höfuðstól“.
- b) 2. og 3. málslíður 1. mgr. 5. tl. 8. gr. laganna falli niður.
- c) Orðin „þannig reiknuðum“ í 2. mgr. 5. tl. 8. gr. laganna falli niður.
- d) Við 8. gr. laganna bætist ný málsgrein er orðist svo:
Til tekna sem verðbætur og gengistöp af kröfum eða inneignum manna, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, teljast þó aðeins gjaldfallnar verðbætur á afborganir og vexti.

4. gr.

12. gr. laganna orðist svo:

Við ákvörðun söluhagnaðar af fyrnanlegum fasteignum, sem skattaðili hefur eignast fyrir árslok 1978, skal stofnverð og fengnar fyrningar ákvarðast í samræmi við endurmat þessara eigna á árinu 1979, sbr. bráðabirgðaákvæði IV að teknu tilliti til verðbreytinga skv. 26. gr. eftir þann tíma.

5. gr.

4. málslíður 1. mgr. 13. gr. laganna orðist svo:

Fyrning eða frestun tekjufærslu samkvæmt þessari málsgrein kemur því aðeins til greina að yfirfæranleg rekstrartöp hafi verið jöfnuð.

6. gr.

15. gr. laganna orðist svo:

Hagnaður af sölu lausafjár, sem eigi er heimilt að fyrna skv. 32. gr., annars en hlutabréfa og eignarhluta í samlögum og sameignarfélögum, telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári og skiptir ekki máli hve lengi skattaðili hefur átt hina seldu eign. Hagnaður af sölu þessara eigna telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra að teknu tilliti til verðbreytinga samkvæmt ákvæðum 26. gr. hins vegar.

Hagnaður manns af sölu lausafjár, sem ekki er notað í atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, telst þó ekki til tekna, enda geri hann líklegt að sala þess falli ekki undir atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi hans eða að eignarinnar hafi ekki verið aflað í þeim tilgangi að selja hana aftur með hagnaði, sbr. 20. gr.

7. gr.

- a) Í stað orðanna „eftirfarandi maka“ í 1. mgr. 16. gr. laganna komi orðin „eftirlifandi maka“.
- b) Aftan við 1. mgr. 16. gr. laganna bætist nýr málslíður er orðist svo:
Selji maður íbúðarhúsnæði innan árs frá því að hann keypti annað húsnæði eða innan tveggja ára frá því að hann hóf byggingu nýs íbúðarhúsnæðis, skal við ákvörðun á heildarrúmmáli íbúðarhúsnæðis í eigu seljanda við sölu miða við það heildarrúmmál íbúðarhúsnæðis er var í eigu seljanda áður en hann keypti nýrra húsnæði eða hóf byggingu þess, enda sé söluandvirðinu varið til fjármögnunar á hinu nýja húsnæði.
- c) 3. og 4. málslíður 2. mgr. 16. gr. laganna orðist svo:
Nemi stofnverð hinnar nýju eignar lægri fjárhæð en söluhagnaðinum innan þessara tímamarka telst mismunurinn til skattskyldra tekna á kaupári hinnar nýju eignar. Ef eignarinnar er ekki aflað innan tilskilins tíma telst söluhagnaðurinn, framreiknaður, með skattskyldum tekjum á öðru ári frá því er hann myndaðist.
- d) Við 7. mgr. 16. gr. laganna bætist nýr málslíður sem orðist svo:
Ákvæði greinarinnar gilda um íbúðarhúsnæði án tillits til byggingarstigs.

8. gr.

Í stað orðsins „óeðlileg“ í 2. mgr. 24. gr. laganna komi orðin „verulega frábrugðin því sem almennt gerist í hliðstæðum viðskiptum þar sem um beina sölu eða kaup er að ræða“.

9. gr.

1. mgr. 29. gr. laganna orðist svo:

Frá skattskyldum tekjum manns, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, þar með talið endurgjald skv. 2. mgr. 1. tl. A-liðs 7. gr., er einungis heimill sá frádráttur sem sérstaklega er getið um í þessum kafla.

10. gr.

- a) 1. tl. B-liðs 30. gr. laganna orðist svo:
Vaxtatekjur, afföll og gengishagnaður skv. 8. gr. enda séu tekjur þessar ekki tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi.
- b) 2. og 4. tl. B-liðs 30. gr. laganna falli niður og breytist röð annarra töluliða þess stafliðs samkvæmt því.
- c) 1. málsliður 3. tl. C-liðs 30. gr. laganna orðist svo:
Námsfrádrátt, sem nema skal helmingi af þeim tekjum manns á aldrinum 16–30 ára, sem um ræðir í 1. tl. A-liðs 7. gr., þegar frá þeim hefur verið dreginn frádráttur skv. 1.–5. tl. A-liðs þessarar greinar, enda hafi hann stundað nám í a. m. k. 6 mánuði á tekjuárinu.
- d) 1. tl. E-liðs 30. gr. laganna orðist svo:
Vaxtagjöld, afföll og gengistöp skv. 2. mgr. 51. gr., enda séu gjöld þessi vegna fasteignaveðskulda til þriggja ára eða lengri tíma sem sannanlega eru notaðar til öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Sama gildir um vaxtagjöld vegna annarra skulda sem sannanlega er stofnað til vegna kaupa eða nýbyggingar íbúðarhúsnæðis til eigin nota, en slík vaxtagjöld er þó aðeins heimilt að draga frá tekjum á næstu tveimur skattárum talið frá og með kaupári eða á næstu fjórum árum talið frá og með því skattári sem bygging er hafin á. Frádráttur samkvæmt þessum tölulið má aldrei vera hærri en nemur þeirri fjárhæð sem þau vaxtagjöld er um ræðir í 1. mgr. þessa töluliðs eru umfram vaxtatekjur samkvæmt 3.–5. tl. 1. mgr. 8. gr. og aldrei má frádráttur þessi nema hærri fjárhæð en 1 500 000 kr. Hjá hjónum skal þetta hámark vera helmingi herra.
- e) Við 30. gr. laganna bætist ný málsgrein er verði 3. mgr. hennar og orðist svo:
Hafi maður beinan kostnað við öflun annarra tekna en launatekna, án þess að hún verði talin falla undir atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, skulu ákvæði 31. gr. samt sem áður gilda um slíkan kostnað. Hafi maður gjöld skv. 51. gr. vegna slíkrar tekjuöflunar skal jafnframt reikna tekju- eða gjaldfærslu skv. 53. gr.

11. gr.

- a) 3. tl. 31. gr. laganna orðist svo:
Tap á útistandandi viðskiptaskuldum á því tekjuári sem skuld er sannanlega töpuð. Útistandandi viðskiptaskuldir í árslok, sbr. 2. mgr. 5. tl. 74. gr., er heimilt að færa niður um allt að 5% og telja þá fjárhæð til frádráttar skattskyldum tekjum.
- b) Við 1. mgr. 31. gr. laganna bætist nýr töluliður er verði 4. tl. og breytist röð 4.–6. tl. til samræmis við það. Hinn nýi töluliður orðist svo:
Matsverð vörubirgða í lok reikningsárs, sbr. 4. tl. 74. gr., er heimilt að færa niður um allt að 10% og færa þá fjárhæð til frádráttar skattskyldum tekjum.
- c) Niður falli orðið „verðbætur“ í 4. tl. 31. gr. laganna sem verður 5. tl.
- d) 7. tl. 31. gr. laganna falli niður.

12. gr.

38. gr. laganna orðist svo:
Fyrning skal vera árlegur hundradshluti af fyrningargrunni einstakra eigna eða eignarflokks sem hér segir:

1. Skip og skipsbúnaður 8%.
2. Loftför og fylgihlutir þeirra 10%.
3. Vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkjagerðar, bifreiðar og önnur flutningatæki, svo og annað lausafé sem fellur ekki undir 1. eða 2. tl. 12%.
4. Mannvirki, þar með talin ræktun á bújörðum og byggingar, aðrar en íbúðarhúsnæði 2%.
Fjármálaráðherra getur með reglugerð ákveðið herra fyrningarhlutfall einstakra flokka eigna samkvæmt þessum tölulið eftir notkun, gerð eða byggingarefni, þó eigi herra en 6%.

5. Eyðanleg náttúruauðæfi og keyptan rétt til nýtingar þeirra skal fyrna miðað við áætlaða heildarnýtingu og raunverulega nýtingu ár hvert. Áætluð heildarnýting er háð samþykki skattstjóra. Heildarfjárhæð fyrningar samkvæmt þessum tölulíð má aldrei verða hærri en fyrningargrunnur hins fyrnda að frádregnu verðmæti því sem eftir stendur að lokinni nýtingu.
6. Keyptur eignarréttur að verðmætum hugverkum og auðkennum, stofnkostnaður og aðrar eignir sem um er rætt í 4. og 5. tl. 32. gr. 20%.
- Fyrning eigna samkvæmt þessum tölulíð er heimil í fyrsta skipti á því ári þegar eignanna er aflað eða lagt er í kostnað þeirra vegna.
- Þegar sýnt er fram á að notkunartími eigna samkvæmt þessum tölulíð er skemmri en 5 ár er heimilt að fyrna þær á notkunartíma.
- Stofnkostnaður skv. 5. tl. 32. gr. er heimilt að færa að fullu til frádráttar tekjum á því ári þegar hann myndast.

13. gr.

3. málslíður 39. gr. laganna orðist svo:
Við skiptingu á fyrningargrunni bygginga skal í þessu sambandi miðað við fasteignamat einstakra byggingarhluta eða við rúmmál liggja fasteignamat þeirra ekki fyrir.

14. gr.

40. gr. laganna orðist svo:
Prátt fyrir ákvæði 38. gr. er heimilt að færa kostnaðarverð lausafjár, sem hefur skemmri endingartíma en þrjú ár, að fullu til gjalda á því ári þegar eignanna er aflað og þær teknar í notkun.

15. gr.

41. gr. laganna orðist svo:
Þegar kostnaðarverð einstakra eigna eða eignasamstæðna er undir 200 000 kr. er heimilt að færa það að fullu til gjalda á því ári þegar þeirra er aflað þótt endingartími sé lengri en þrjú ár.

16. gr.

42. gr. laganna orðist svo:
Við sölu eigna, sem færðar hafa verið til frádráttar tekjum samkvæmt heimild í 40. og 41. gr., telst söluverð þeirra að fullu til tekna á söluári. Sama gildir um tjónbætur eða annað andvirði fyrir afhendingu slíkra eigna.

17. gr.

43. gr. laganna orðist svo:
Kostnað við viðgerðir eða endurbyggingu fyrnanlegra eigna vegna tjóns má gjaldfæra á því ári þegar viðgerð fer fram, að svo miklu leyti sem kostnaðurinn fer fram úr tjónbótum. Hér er aðeins átt við kostnað við að koma eign í sama ástand og hún var í áður en tjónið varð.

18. gr.

44. gr. laganna orðist svo:
Til viðbótar fyrningu skv. 38. gr. er heimilt að fyrna eignir, sbr. 32. gr., um fjárhæð jafna skattskyldum hluta söluhagnaðar af fyrnanlegum eignum á sama rekstrarári og söluhagnaður færir til tekna. Einnig er heimilt að fyrna sömu eignir um fjárhæð er nema má allt að 25% af þeirri fjárhæð sem færð er til tekna samkvæmt ákvæðum 53. gr. Eigi má mynda rekstrartap vegna þessara fyrninga og ekki má nota þær til að fresta yfirfærslu rekstrartapa frá fyrri árum.

19. gr.

43. gr. laganna verði 45. gr.

20. gr.

- a) Í stað orðanna „verðbætur á afborganir“ í 3. málslíð 1. tl. 1. mgr. 51. gr. laganna komi orðin „verðbætur á höfuðstól“.
- b) 2. málslíður 1. mgr. 4. tl. 1. mgr. 51. gr. laganna falli niður.
- c) Orðin „þannig reiknuðu“ í 2. mgr. 4. tl. 1. mgr. 51. gr. laganna falli niður.
- d) 3. mgr. 4. tl. 1. mgr. 51. gr. laganna falli niður.
- e) Við 2. mgr. 51. gr. laganna bætist nýr málslíður er orðist svo:
Til gjalda sem verðbætur og gengistöp skv. 1. mgr., sem menn bera og ekki eru í tengslum við atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, teljast aðeins gjaldfallnar verðbætur og gengistöp á afborganir og vexti.

21. gr.

Í stað orðanna „vegna lagabrota skattaðila sjálfs“ í 1. málslíð 2. tl. 52. gr. laganna komi orðin „vegna refsiverðs verknaðar skattaðila sjálfs“.

22. gr.

Inn í lögina bætist ný grein á undan IV kafla laganna er verði 53. gr. Jafnframt verði 53. gr. laganna 54. gr. Hin nýja grein með fyrirsögn orðist svo:

Tekjur og gjöld vegna verðbreytinga

53. gr.

Hjá þeim aðilum er hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi skal árlega tekið tillit til þeirra áhrifa sem almennar verðbreytingar hafa á eignir þeirra og skuldir, sem rekstrinum eru tengdar, eftir því sem nánar er ákveðið í grein þessari.

Árlega skal reikna tiltekinn hundraðshluta af mismun eigna þeirra er um ræðir í 3. mgr. og skulda þeirra er um ræðir í 4. mgr. og færa þá fjárhæð er þannig reiknast til gjalda, séu eignirnar hærri, en til tekna séu skuldirnar hærri.

Til eigna skattaðila við útreikning skv. 2. mgr. teljast allar óverðtryggðar eignir, eignir sem ekki hækka í verði við almennar verðhækkunir, svo og þær eignir sem eru verðtryggðar eða hækka í verði við almennar verðhækkunir, en verðtryggingin eða verðhækkunin telst til skattskyldra tekna samkvæmt lögum þessum. Hér til teljast t. d. sjóðseign, innlendar og erlendar bankainnstæður, viðskiptakröfur, viðskiptavíxlar og aðrar skammtímakröfur, skuldabréf og aðrar langtímakröfur, fyrirframgreiðslur og vörubirgðir. Til eigna í þessu sambandi teljast hins vegar ekki verðtryggðar eignir, eignir sem halda verðgildi sínu við almennar verðhækkunir eða eignir sem heimilt er að endurmeta samkvæmt lögum þessum án þess að verðbætur af þeim, hækkun á peningaverði þeirra eða endurmat þeirra teljist til tekna samkvæmt lögum þessum. Til þessara eigna teljast t. d. fyrnanlegar eignir, íbúðarhúsnæði og aðrar ófyrnanlegar fasteignir, búfénaður og eignarhlutar í félögum. Niðurfærsla skv. 4. tl. 74. gr. og 2. mgr. 5. tl. sömu greinar skal dregin frá viðkomandi eignum áður en útreikningur fer fram.

Til skulda skattaðila skv. 2. mgr. teljast hvers konar skuldir, sbr. 76. gr., en þar með telst þó ekki hlutafé, stofnsjóðir, stofnfé, endurmatsreikningur, varasjóður og aðrir eiginfjárreikningar. Til skulda manna, sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, teljast ekki í þessu sambandi skuldir sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, enda sýni skattaðili fram á það.

Hinn reiknaði hundraðshluti skv. 2. mgr. skal vera jafn hundraðshluta verðbreytinga milli ára, sbr. 26. gr.

Færslu til tekna eða gjalda samkvæmt þessari grein skal reikna í lok hvers reikningsárs og skal miða við stöðu eigna og skulda sem tengdar eru atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi í byrjun reikningsárs.

23. gr.

55. gr. laganna orðist svo:

Það telst m. a. skattskyld ráðstöfun á varasjóði ef aðili ver einhverju af eignum sínum með eftirgreindum hætti:

1. Veitir hluthöfum, aðilum samvinnufélaga, eigendum sameignarfélaga eða samlaga, stjórnendum þessara félaga eða aðilum þeim tengdum lán í peningum eða öðrum verðmætum, sem ekki eru viðkomandi rekstri félagsins, eða veitir þeim nokkur fríðindi, beint eða óbeint, umfram arðsúthlutun, venjulegar eða eðlilegar launagreiðslur, eða úttekt af eigin fé (höfuðstól) í sameignarfélagi sem er hærra en svarar til 10% af bókfærðu eigin fé félagsins í byrjun úttektarárs eftir að tekið hefur verið tillit til opinberra gjalda sem álögð eru vegna fyrra árs. Skattalegur varasjóður telst ekki til eigin fjár í þessu sambandi.
2. Kaupir eign á óeðlilega háu verði eða selur eign á óeðlilega lágu verði. Skulu skattyfirvöld þá meta hvað telja skuli eðlilegt kaup- eða söluverð. Mismunur kaupverðs eða söluverðs annars vegar og matsverðs hins vegar telst skattskyld ráðstöfun úr varasjóði.

Nú ráðstafar aðili fé úr varasjóði á einhvorn þann hátt sem greinir í 1. mgr. og fellur það þá til skattgreiðslu á ráðstöfunarárinu samkvæmt ákvæðum 54. gr., þó eigi hærri fjárhæð en nemur varasjóði í lok tekjuársins að viðbættu 25% álagi skv. 54. gr. Óheimilt er að veita frádrátt frá tekjum skv. 12. tl. 1. mgr. 31. gr. af þessari tekjufærðu fjárhæð.

24. gr.

Í stað orðsins „ríkisskattstjóri“ í 1. og 3. málslíð 61. gr. laganna komi orðið „skattstjóri“.

25. gr.

- a) 3. málslíður 2. tl. 1. mgr. 63. gr. laganna orðist svo:
Frá tekjum þess hjóna skal síðan draga frádrátt skv. B-lið 1. mgr. 30. gr. svo og frádrátt skv. E-lið 1. mgr. 30. gr., velji hjón ekki fastan frádrátt skv. 2. mgr. þeirrar greinar.
- b) Inn í 61. gr. laganna bætist ný málsgrein er verði 2. mgr. og orðist svo:
Nú er heildarfrádráttur annars hjóna skv. 30. gr. þessara laga, sbr. 1. mgr. þessarar greinar, hærri en tekjur þess samkvæmt þessari grein og skal þá það sem umfram er dregið frá tekjum hins hjóna.

26. gr.

- a) 3. málslíður 1. mgr. 64. gr. laganna orðist svo:
Um útreikning tekjuskatts og ónýttts persónuafsláttar fer eftir ákvæðum 2. og 4. málslíðar 2. mgr. 70. gr. en tímamörk skulu miðast við þann dag sem til hjúskapar var stofnað eða skilnaðar eða sambúðarslit fóru fram.
- b) Við 1. mgr. 64. gr. laganna bætist nýr málslíður er orðist svo:
Persónuafsláttur látins maka skal reiknaður hlutfallslega til dánardægurs.

27. gr.

Í stað orðanna „2. mgr. 67. gr.“ í lok 2. mgr. 65. gr. laganna komi orðin „3. mgr. 67. gr.“

28. gr.

Við 1. mgr. 66. gr. laganna bætist nýr tölulíður er verði 8. tl. og orðist svo:
Ef maður lætur af störfum vegna aldurs og gjaldþol hans skerðist verulega af þeim sökum.

29. gr.

4. mgr. 69. gr. laganna orðist svo:
Framfærandi samkvæmt þessari grein telst sá aðili sem hefur barnið hjá sér og annast framfærslu þess. Sá er greiðir meðlag með barni telst ekki framfærandi í þessu sambandi né

heldur sá sem fær greiðslur til framfærslu barns umfram venjulegar meðlagsgreiðslur með barni eða barnalífeyri skv. 14. gr. laga um almannatryggingar.

30. gr.

- a) 3. tl. 74. gr. laganna orðist svo:
Lausafé, þar með talin skip og loftför, telst til eignar á stofnverði, sbr. 2. mgr. 10. gr., að frádrögnum heimiludum og notudum fyrningum og að teknu tilliti til endurmats samkvæmt bráðabirgðaákvæði IV og verðbreytinga eftir árið 1979 skv. 26. gr.
Lausafé manna, sem ekki er heimilt að fyrna og ekki er notað í atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, skal telja til eignar á upphaflegu kaup- og kostnaðarverði án endurmats.
- b) 2. málsliður 4. tl. 74. gr. laganna orðist svo:
Þó skal heimilt að draga allt að 10% frá þannig reiknuðu matsverði.
- c) 5. tl. 74. gr. laganna orðist svo:
Hlutabréf skal telja til eignar á nafnverði nema sannað sé að raunvirði eigna félags að frádrögnum skuldum sé lægra en hlutfé þess. Sama gildir um stofnsjóðsinneignir hjá samvinnufélögum og stofnfjáreignir í sameignarfélögum. Skuldabréf og önnur slík verðbréf skal telja til eignar á nafnverði að viðbættum áföllnum vöxtum og verðbótum á höfuðstól. Séu hlutabréf eða önnur verðbréf skráð á opinberu kaupþingi skal telja þau til eignar á kaupþingsverði síðasta kaupþingsdags fyrir lok reikningsárs.
Útistandandi skuldir skal telja til eignar á nafnverði að viðbættum áföllnum vöxtum og verðbótum á höfuðstól í lok reikningsárs nema sannað sé að þær séu minna virði. Frá þannig töldu verði útistandandi viðskiptaskulda er þó heimilt að draga allt að 5% og mynda með því mótreikning fyrir skuldum sem kunna að tapast. Útistandandi viðskiptaskuldir í þessu sambandi teljast kröfur sem stofnast hafa vegna sölu á vörum og þjónustu og falla í gjalddaga innan eins árs frá því að til þeirra var stofnað.

31. gr.

1. mgr. 76. gr. laganna orðist svo:
Frá eignum, sbr. 73. gr., skal draga skuldir skattaðila. Með skuldum í þessu sambandi teljast áfallnar verðbætur á höfuðstól þeirra. Skuldir í erlendum verðmæli skal telja á sölu-gengi í árslok. Til skulda teljast öll opinber gjöld er varða viðkomandi reikningsár, þó ekki þau gjöld sem lögð eru á tekjur eða hreina eign á næsta ári eftir lok reikningsárs.

32. gr.

78. gr. laganna orðist svo:
Heimilt er mönnum að draga frá eignum sínum, sbr. 73. gr., innstæður sínar í bönkum, sparisjóðum og innlánsdeildum samvinnufélaga, svo og verðbréf, sem hliðstæðar reglur gilda um samkvæmt sérlögum, að því marki sem innstæður þessar og verðbréf eru umfram skuldir, enda séu eignir þessar ekki tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi.

33. gr.

89. gr. laganna orðist svo:

Ríkisskattanevnd

Fjármálaráðherra skipar sex menn í ríkisskattanevnd og hefur nefndin aðsetur í Reykjavík og skulu tveir nefndarmanna hafa nefndarstörfin að aðalstarfi og fer um heimild þeirra til að gegna öðrum störfum eftir 2. mgr. 34. gr. laga nr. 38/1954. Fjármálaráðherra skipar annan þessara manna sem formann nefndarinnar en hann skal fullnægja skilyrðum til að vera skipaður héraðsdómari. Aðrir nefndarmenn skulu hafa lokið prófi í lögfræði, hagfræði eða viðskiptafræði, vera löggiltir endurskoðendur eða hafa aflað sér sérmenntunar í skattarétti og

skattamálum. Um skipunartíma þeirra tveggja nefndarmanna sem hafa nefndarstörfin að aðalstarfi fer eftir almennum reglum um skipun opinberra starfsmanna, sbr. 4. gr. laga nr. 38/1954. Aðrir nefndarmenn skulu skipaðir til sex ára í senn.

Ríkisskattanevnd skal vera óháður úrskurðaraðili í ágreiningsmálum um ákvörðun skattstofna og skatta eins og nánar er kveðið á um í lögum þessum. Þrír nefndarmenn skulu úrskurða í hverju máli eftir nánari ákvörðun formanns nefndarinnar. Jafnan skal annar hinna fastráðnu nefndarmanna taka þátt í úrlausn hvers máls og ætíð skal löglærður nefndarmaður úrskurða í hverju máli.

Eigi má maður taka þátt í meðferð máls ef honum bæri að víkja sæti í því sem dómari samkvæmt lögum um meðferð einkamála í héraði.

34. gr.

Inn í lögin bætist nýr kafli er verði XIII kafli þeirra. Greinar þessa nýja kafli verði 109.–114. gr. laganna og breytist tölusetning þess kafli og þeirra greina er eftir koma samkvæmt því. Hinn nýi kafli orðist svo:

XIII KAFLI INNHEIMTA OG ÁBYRGÐ

Innheimtuaðilar

109. gr.

Skattar álagðir samkvæmt lögum þessum renna í ríkissjóð og hafa lögreglustjórar á hendi innheimtu þeirra, sbr. þó 2.–4. mgr. þessarar greinar.

Fjármálaráðherra getur ákveðið með reglugerð að fela öðrum aðila en lögreglustjóra innheimtu skatta samkvæmt lögum þessum í tilteknu umdæmi eða umdæmum. Á sama hátt getur ráðherra ákveðið að sami innheimtumaður annist innheimtu í fleiri en einu umdæmi.

Þá er fjármálaráðherra, sveitarstjórnnum og forráðamönnum annarra opinberra stofnana heimilt að semja svo um að innheimta skuli í einu lagi öll gjöld sem greiða ber þessum aðilum. Má fela gjaldheimtuna innheimtumanni ríkissjóðs, sveitarfélagi eða sérstakri innheimtustofnun. Allar heimildir og skyldur innheimtumanna ríkissjóðs, sveitarfélaga og stofnana vegna gjaldheimtu skulu þá færast til þess aðila sem tekur gjaldheimtuna að sér.

Fjármálaráðherra skal setja nánari ákvæði með reglugerð um framkvæmd slíkrar sameiginlegrar gjaldheimtu, m. a. um samræmingu gjalddaga einstakra opinberra gjalda sem innheimt verða með þessum hætti, um samræmingu dráttarvaxtareglna og um skyldur launa-greiðenda.

Gjalddagar

110. gr.

Tekjuskattur og eignarskattur hvers gjaldanda skal greiddur á tíu gjalddögum á ári hverju. Eru gjalddagar fyrsti dagur hvers mánaðar nema mánuðina janúar og júlí.

Þar til álagning liggur fyrir skal gjaldanda gert að greiða á hverjum gjalddaga ákveðinn hundradshluta skatta er honum bar að greiða næstliðið ár. Skal þessi hundradshluti ákveðinn með reglugerð fyrir hvert ár og skal við ákvörðun hans gæta tekjubreytinga sem orðið hafa svo og almenns efnahagsástands.

Hafi tekjur gjaldanda á liðnu ári verið mun lægri en á næsta ári þar áður eða ástæður hans hafa með öðrum hætti breyst mjög má lækka mánaðarlega fyrirframgreiðslu samkvæmt nánari ákvörðun í reglugerð.

Álagða skatta, að frádragnum því sem greiða ber fyrir álagningu skv. 2. mgr. þessarar greinar, skal greiða með sem næst jöfnum greiðslum á þeim gjalddögum sem eftir eru á árinu þegar álagning fer fram.

Vangreiðsla að hluta veldur því að skattar gjaldandans falla í eindaga 15 dögum eftir gjalddagann, þó ekki fyrir en 15. næsta mánaðar eftir að álagningu er lokið.

Séu skattar gjaldanda hækkaðir eftir álagningu fellur viðbótarfjárhæðin í gjalddaga 10 dögum eftir að gjaldanda var tilkynnt um hækkunina.

Þeim erlendu ríkisborgurum eða ríkisfangslausu mönnum er fengið hafa dvalar- eða landvistarleyfi hér á landi um tiltekinn tíma er skylt að gera full skil á tekju- og eignarskatti sínum fyrir brottför af landinu.

Ráðherra er heimilt að ákveða með reglugerð sams konar fyrirkomulag og ákveðið er í þessari grein á fyrirframinnheimtu annarra þingjalda.

111. gr.

Áfrýjun skattákvörðunar eða deila um skattskyldu frestar ekki eindaga tekju- eða eignarskatts né leysir undan neinum viðurlögum sem lögð eru við vangreiðslu hans. Víkja má frá þessu, ef sérstaklega stendur á, samkvæmt ákvörðun fjármálaráðherra. Ef skattur er lækkaður eftir úrskurði eða dómi eða fellur niður skal endurgreiðsla þegar fara fram.

Vextir

112. gr.

Sé skattur ekki greiddur innan mánaðar frá gjalddaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti af því sem ógreitt er, talið frá og með gjalddaga. Dráttarvextir eru þeir sömu og hjá innlánsstofnunum, sbr. 13. gr. laga nr. 10/1961 og ákvörðun Seðlabanka Íslands á hverjum tíma.

Nú verður ljóst, þegar álagningu skatta lýkur eða við endurákvörðun skatta, að gjaldandi hefur greitt meira en endanlega álögðum sköttum nemur og skal þá endurgeiða það sem ofgreitt var ásamt vöxtum fyrir það tímabil sem féð var í vörslu ríkissjóðs. Skulu vextir þessir jafnháir vöxtum sem greiddir eru af almennum sparisjóðsinnstæðum, sbr. 13. gr. laga nr. 10/1961 og ákvörðun Seðlabanka Íslands á hverjum tíma.

Skyldur launagreiðanda

113. gr.

Allir þeir er hafa menn í þjónustu sinni og greiða laun fyrir starfa, sbr. 1. mgr. 92. gr., skulu senda innheimtumanni skrá um alla launþega sína. Eru launagreiðendur skyldir að halda eftir af kaupum launþega til lúkningar gjöldum þeirra aðila sem launþegar bera sjálfskuldarábyrgð á. Skulu í reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd þessarar greinar.

Hafi launagreiðandi vanrækt að halda eftir af launum ber hann sjálfskuldarábyrgð á greiðslu þess fjár.

Krafa vegna fjár, sem launagreiðandi hefur haldið eftir eða bar að halda eftir samkvæmt þessari grein, nýtur lögtaksréttar hjá launagreiðanda.

Launagreiðandi sem eigi hefur skilað á réttum degi fé er hann hefur haldið eftir eða bar að halda eftir af launum skal greiða dráttarvexti skv. 1. mgr. 112. gr. frá þeim degi sem skila átti fénu til innheimtumanns.

Ábyrgð á skattgreiðslum

114. gr.

Hjón, sbr. 63. og 81. gr., bera óskipta ábyrgð á greiðslum skatta sem á þau eru lagðir og getur innheimtumaður ríkissjóðs gengið að hvoru hjóna um sig til greiðslu á sköttum þeirra beggja. Rétt er því hjóna er skattgreiðslur annast að krefjast endurgreiðslu af hinu hjóna á þeim hluta skatts er það hefur greitt umfram það sem að réttum hlutföllum kemur í þess hlut miðað við tekjur og eign hvors hjóna.

Þeir sem hafa á hendi fjárforræði ólögráða manna bera ábyrgð á skattgreiðslum þeirra. Eigendur sameignarfélags, sem er sjálfstæður skattaðili, bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum þess. Erfingjar í dánarbúi, sem skipt er einkaskiptum, bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum hins látna og dánarbúsins. Stjórnarmenn félaga, sjóða og stofnana, sbr. 5. tl. 1. mgr. 2. gr. og 4. tl. 3. gr., bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum þessara lögaðila.

Peir sem hafa í þjónustu sinni erlenda ríkisborgara eða ríkisfangslausa menn, er fengið hafa landvistar- eða dvalarleyfi hér á landi um tiltekinn tíma, bera ábyrgð á skattgreiðslum þeirra. Peir sem greiða aðilum, sem ekki eru heimilisfastir hér á landi, gjald fyrir leigu eða afnot af lausafé, einkaleyfi, framleiðslurétti, útgáfurétti eða sérþekkingu, arð af hlutafé eða endurgjald fyrir starfsemi eða þjónustu eða aðrar greiðslur, sem um er rætt í 3. gr., bera ábyrgð á sköttum viðtakenda vegna þessara greiðslna.

Óheimilt er að slíta félagi fyrr en allir skattar þess hafa verið að fullu greiddir. Hafi félagi verið slitið án þess að skattar hafi verið greiddir bera skilanevndarmenn búskipta ábyrgð á skattgreiðslum.

Gera má lögtak hjá þeim, sem ábyrgð ber á skatti, til tryggingar þeim sköttum er hann ber ábyrgð á samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

Með ábyrgð samkvæmt þessari grein er átt við sjálfskuldarábyrgð.

Fjármálaráðherra er heimilt að krefjast þess að aðilar sem um ræðir í 3. gr. setji tryggingu fyrir væntanlegum sköttum sínum og gjöldum svo og fyrir skattgreiðslum annarra aðila sem þeir eru ábyrgir fyrir.

35. gr.

Ákvæði til bráðabirgða IV orðist svo:

Á árinu 1979 skal framkvæma endurmat á þeim fyrnanlegu eignum, sbr. 32. gr. þessara laga og 15. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 7. gr. laga nr. 7/1972, sem voru í eigu skattaðila í byrjun þess árs.

Endurmatið skal þannig framkvæmt að kostnaðarverði (stofnverði) skal breytt eftir verðbreytingarstuðli fyrir hvert ár. Kostnaðarverð, þannig framreiknað, myndar nýjan fyrningargrunn sem fyrning reiknast af, í fyrsta sinn á árinu 1979. Hafi gengistap eða verðbætur af skuldum verið fært til hækkunar heildarfyrningarverði eigna fyrir gildistöku laga þessara, sbr. 15. gr. laga nr. 68/1971, skal það ekki teljast til kostnaðarverðs í þessu sambandi og fer um meðferð þess eftir ákvæði til bráðabirgða VII.

Til frádráttar framreiknuðu stofnverði reiknast sá hundradshluti fyrninga af stofnverðinu, sem um getur í 38. gr. eftir því sem við á, fyrir hvert ár frá og með kaup- eða byggingarári til ársloka 1978. Auk þessara fyrninga reiknast til frádráttar áður fengnar fyrningar á tekjuárunum 1971 til 1978 vegna þessara eigna samkvæmt ákvæðum lokamálsgreinar D-liðs 15. gr. laga nr. 68/1971 og skulu þær margfaldaðar með verðbreytingarstuðli þess árs þegar þær voru notaðar. Samtala þessara fyrninga telst fengin heildarfyrning, en hún skal þó aldrei vera hærri en 90% af framreiknuðu stofnverði, sbr. 45. gr. þessara laga.

Mismunur fyrningargrunns, sbr. 2. mgr. þessarar greinar, og framreiknaðra fyrninga, sbr. 3. mgr., telst eftirstöðvar fyrningarverðs. Fyrningargrunnur og fengnar fyrningar breytast síðan árlega, sbr. 26. gr. Aðrar áður fengnar fyrningar skv. 15. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 7. gr. laga nr. 7/1972, skulu ekki hafa áhrif á eftirstöðvar fyrningarverðs í þessu sambandi.

Ríkisskattstjóri skal fyrir árslok 1979 reikna verðbreytingarstuðul fyrir eignir sem skattaðili hefur eignast á árunum 1964 til 1978. Stuðullinn skal miðast við breytingu á meðaltalsbyggingarvísitölu milli ára, sbr. nú lög nr. 93/1975. Hafi skattaðili eignast fyrnanlegar eignir skv. 1., 3., 4. eða 5. tl. 32. gr. þessara laga fyrir ársbyrjun 1964 skulu þær ekki endurmetnar samkvæmt þessu ákvæði. Þegar endurmetnar eru eignir skv. 2. tl. 32. gr., sem verið hafa í eigu skattaðila í fimmtán ár eða lengur, skal ríkisskattstjóri reikna stuðul til notkunar í því sambandi og skal hann hafa sömu viðmiðun og um getur í upphafi þessarar málsgreinar. Liggi byggingarvísitala ekki fyrir skal stuðullinn reiknaður eftir hliðstæðum upplýsingum og skal ríkisskattstjóri hafa samráð við Hagstofu Íslands við útreikninginn.

Endurmatsverð mannvirkja, sbr. 2. tl. 32. gr., er skattaðila heimilt að ákveða jafnt gildandi fasteignamati 1. janúar 1979 í stað framreiknaðs kostnaðarverðs (stofnverðs). Sé þessi heimild notuð myndar fasteignamatið nýjan fyrningargrunn. Fengnar fyrningar á tekjuárunum 1971 til 1978 vegna þessara eigna samkvæmt ákvæðum lokamálsgreinar D-liðs 15. gr. laga nr. 68/1971 skulu margfaldaðar með verðbreytingarstuðli þess árs þegar þær voru

notaðar. Samtala þessara fyrninga, þannig framreiknaðra, telst fengin heildarfyrning. Aðrar áður fengnar fyrningar skv. 15. gr. laga nr. 68/1971, með síðari breytingum, skulu ekki hafa áhrif á eftirstöðvar fyrningarverðs þegar fasteignamatið er notað sem endurmatsverð samkvæmt þessari málsgrein.

Reglur þessa ákvæðis gilda einnig um endurmat ófyrnanlegra eigna eftir því sem við á.

Skattaðilar, sem eiga eignir í ársbyrjun 1979 sem ber að endurmeta, skulu senda skattstjóra, eigi síðar en með skattframtali 1980, greinargerð um endurmatið í því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.

Á árinu 1979 skal útreikningur skv. 53. gr. miðast við verðbreytingarstuðul þess árs, en það skal vera sami stuðull og notaður er til framreiknings á eignum sem aflað er á árinu 1978.

Endurmatsbreyting samkvæmt þessu ákvæði telst ekki til tekna heldur færast í sérstakan reikning, endurmatsreikning, sem telst til eigin fjár.

36. gr.

Ákvæði til bráðabirgða V orðist svo:

Við ákvörðun á söluhagnaði eigna, sem skattaðili hefur eignast fyrir árið 1979, skal stofnverð þeirra framreiknað eftir sömu verðbreytingarstuðlum og með sama hætti og endurmetið er samkvæmt ákvæði til bráðabirgða IV eftir því sem við á. Eftir þann tíma gilda ákvæði 26. gr. um beitingu verðbreytingarstuðuls. Sé um sölu á fyrnanlegum eignum að ræða fer á sama hátt um framreikning fyrninga umræddra eigna.

Þegar eignir skv. 1., 3., 4., og 5. tl. 32. gr., sem skattaðili eignaðist fyrir ársbyrjun 1964, eru seldar, skal framreikna stofnverð þeirra frá kaupári til söluárs með verðbreytingarstuðli kaupárs og telst söluhagnaður þá mismunur á söluverði og 10% af þannig framreiknuðu stofnverði.

37. gr.

Við lögin bætist nýtt ákvæði er verði ákvæði til bráðabirgða VII og orðist svo:

Þann hluta gengistaps eða verðbóta, sem fallið hefur á skuldir fyrir gildistöku laga þessara og enn er ógjaldfærður, sbr. 15. gr. laga nr. 68/1971, skal gjaldfæra sérstaklega án endurmats með sama hætti og gert hefur verið samkvæmt eldri lögum. Þó skal skattaðila jafnan vera heimilt að gjaldfæra eftirstöðvarnar með jöfnum fjárhæðum á fimm árum, í fyrsta sinn á árinu 1979.

Ákvæði þetta gildir um gengistap og verðbætur hvort sem það hefur verið fært til hækunar á heildarfyrningarverði eða fyrnt sérstaklega.

Gengistap og verðbætur er um ræðir í þessu ákvæði skulu ekki teljast til skattskyldrar eignar.

38. gr.

Við lögin bætist nýtt ákvæði er verði ákvæði til bráðabirgða VIII og orðist svo:

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 3. tl. 1. mgr. 31. gr. og 4. tl. 74. gr. skal heimilt að færa matsverð vörubirgða í árslok 1979 niður um 25%. Síðan skal hámark niðurfærsluheimildarinnar lækka um 5% árlega uns 10% markinu er náð í árslok 1982.

39. gr.

Við lögin bætist nýtt ákvæði er verði ákvæði til bráðabirgða IX og orðist svo:

Hafi skattaðili fyrir gildistöku laga þessara notað heimild í 11. mgr. E-liðs 1. mgr. 7. gr. laga nr. 68/1971 til frestunar skattlagningar söluhagnaðar og slíkur hagnaður hefur ekki verið tekjufærður í árslok 1978 skal hækka hann eða lækka samkvæmt verðbreytingarstuðli eftir ákvæðum 26. gr. fram til þess árs þegar hann er tekjufærður. Heimilt er skattaðila að fyrna eignir þær sem um ræðir í 32. gr. þessarar laga um fjárhæð sem nemur hinum skattskylda söluhagnaði framreiknuðum á því ári þegar söluhagnaðurinn færast til tekna. Ákvæði þessara laga um tímalengd frestunar talið frá söluári gilda einnig um ótekjufærðan söluhagnað samkvæmt eldri lögum.

40. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og koma til framkvæmda við álagningu skatta á árinu 1980 vegna tekna ársins 1979 og eigna í lok þess árs. Þó skulu ákvæði a-, b- og d-liðar 10. gr. og ákvæði 32. gr. laga þessara eigi koma til framkvæmda fyrr en við álagningu skatta á árinu 1981 vegna tekna ársins 1980 og eigna í lok þess árs.

41. gr.

Þegar lög þessi hafa öðlast gildi skal fella ákvæði þeirra inn í meginmál laga nr. 40 18. maí 1978 um tekjuskatt og eignarskatt og gefa lögin út svo breytt.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Inngangur

Vorið 1978 voru samþykkt ný lög um tekuskatt og eignarskatt. Lög þessi, sem birt voru sem lög nr. 40/1978, öðluðust gildi 1. janúar 1979 og koma til framkvæmda við álagningu árið 1980 á tekjur ársins 1979 og eign í lok þess árs. Eldri tekjuskattslög (lög nr. 68/1971) voru jafnframt felld úr gildi og fór síðasta álagning samkvæmt ákvæðum þeirra fram nú í sumar.

Í nýju lögnum felast mjög róttækar breytingar á þeim skattlagningarreglum sem gilt hafa hingað til og má þar t. d. nefna sérsköttun hjóna, aðlögun tekjuhugtaksins að verðbólgunni, vissan aðskilnað atvinnureksturs og einstaklings þess er að honum stendur, hert viðurlög o. fl. Þar sem lögin fólu í sér svo róttækar breytingar, bæði á efni og formi skattalaga, var strax í upphafi ljóst að ýmis atriði þyrftu nánari tæknilegrar skoðunar við áður en til framkvæmda þeirra kæmi, enda var því reyndar þegar lýst yfir af hálfu þáverandi fjármálaráðherra. Var í júnímánuði 1978 skipaður starfshópur sérfræðinga til að vinna að undirbúningi að framkvæmd laganna ásamt ríkisskattstjóra sem þann undirbúning annast samkvæmt embættisskyldu sinni. Hafa m. a. komið frá þessum starfshóp ábendingar um einstök atriði laganna er orða mætti skýrar eða einfalda mætti í framkvæmd.

Samhliða frumvarpi því, sem síðar varð að lögum nr. 40/1978, var flutt frumvarp til laga um staðgreiðslu opinberra gjalda. Var tekjuskattsfrumvarpið miðað við staðgreiðslu. Þannig voru öll skatthlutföll og skattstigir svo og aðrar tölur við það miðaðar að skattar væru greiddir jafnóðum með fullu raungildi þeirra tekna sem þeir voru reiknaðir af. Voru þessar tölur miðaðar við 35% verðbólgu. Þá eru engin ákvæði um innheimtu tekju- og eignarskatts í lögum nr. 40/1978 þar sem slík ákvæði var að finna í staðgreiðslufrumvarpinu. Staðgreiðslufrumvarpið dagaði uppi í meðförum Alþingis og er nú fullljóst að til staðgreiðslu opinberra gjalda kemur ekki á árinu 1980.

Auk þeirra breytinga sem í frumvarpi þessu felast og rekja má til staðgreiðslufrumvarpsins eða tæknilegra lagfæringa hefur frumvarpið að geyma breytingartillögur sem fela í sér allnokkrar efnisbreytingar á vissum þáttum skattlagningar. Einkum þeim þáttum sem tengdir eru skattlagningu eða frádráttarbærni fjármagnstekna og fjármagnskostnaðar og varða tekju- eða gjaldfærslu vegna verðbreytinga. Þessar breytingartillögur eru þó fæstar svo róttækar að unnt sé að segja að í þeim felist veruleg breyting frá meginstefnu laga nr. 40/1978, en á því eru þó undantekningar.

Hin mikla verðbólga undanfarinna ára hefur haft í för með sér gífurlegan tilflutning verðmæta milli aðila í þjóðfélaginu án þess að tekið hafi verið tillit til þess í skattalegri meðferð. Eigendur sparifjár og annarra peningaeigna hafa þannig mátt þola verulega rýrnun eigna þessara án skattalegrar umbunar og jafnvel skattskyldu á neikvæðum vöxtum. Skuldarar hafa notið samsvarandi verðrýrnunar skuldanna án þess að tillit hafi verið tekið til þess við skattlagningu en vextir og verðbætur af skuldum þvert á móti heimilað að fullu til frádráttar.

Í lögum nr. 40/1978 eru ýmis ákvæði (verðtryggingarákvæði) sem taka mið af áhrifum verðbólgunnar eða almennum verðbreytingum á afkomu atvinnurekstraraðila. Söluhagnaður af eignum er t. d. ekki skattskyldur nema hann fari fram úr verðbólguhækkun á eignarhaldstíma og fyrningar eru reiknaðar af árlega endurmetnu stofnverði. Þá eru í 44. og 45. gr. ákvæði sem takamarka fyrningarrétt þeirra sem fjármagnað hafa fyrnanlegar eignir með skuldum.

Lagt er til að þeirri meginhugsun, sem í ákvæðum þessara greina felst, verði haldið en þó í breyttri og víðtækari mynd.

Með lögnum var mörkuð ný stefna varðandi áhrif verðbólgunnar á skattlagningu í atvinnurekstri, en ákvæði varðandi einstaklinga utan atvinnurekstrar ganga ekki í sömu átt að því er varðar áhrif verðbólgunnar á peningaeignir og skuldir.

Verður hér á eftir gerð grein fyrir almennum sjónarmiðum varðandi þau áhrif á skattlagningu atvinnurekstrar og einstaklinga utan atvinnurekstrar.

I ATVINNUREKSTUR

Skattlagning atvinnurekstrar er einkum miðuð við hagnað og hreina eign viðkomandi aðila. Aðrir skattstofnar eru einnig fyrir hendi, t. d. velta, laun, fasteignir o. fl. og verður ekki fjallað um það hér.

Aðalviðfangsefni skattalaga er því að skilgreina þau hugtök sem endanleg skattlagning miðast við, þ. e. hagnað og hreina eign.

Á tímum verðbólgu brenglast hefðbundin skilgreining þessara hugtaka, þannig að óhjákvæmilegt er orðið að líta til þeirra áhrifa sem verðbólgan hefur.

Með lögum nr. 40/1978 er gerð tilraun til að aðlaga tekjuhugtakið að þeim verðbólgutímum sem nú hafa lengi gengið. Skattalög hafa hingað til ekki tekið mikið mið af verðbólgu og má rekja helstu galla skattlagningar til þeirra áhrifa sem verðbólgan hefur haft. Í lögum nr. 68. 15. júní 1971 með áorðnum breytingum er nokkurt tillit tekið til verðbreytinga. Ákvæði um skattfrelsi söluhagnaðar, aukaafskriftir vörubirgða og fastafjármuna, verðstuðulsfyrningu o. fl. eru allt ákvæði sem er ætlað að draga úr áhrifum verðbreytinga. Galli þessara ákvæða er fyrst og fremst sá að gjaldfærsla eða skattfrelsi samkvæmt ákvæðum þessum er ákveðið án tillits til skulda skattaðila og fjármagnskostnaðar. Ákvæðin hafa því ekki tekið mið af breytilegri stöðu hinna ýmsu atvinnurekstraraðila.

Reikningsskil atvinnurekstrar hér á landi mótast mjög af ákvæðum skattalaga. Meginreglur reikningsskila hér á landi byggja á því að tekjur séu mismunur söluverðs og upphaflegs kostnaðarverðs. Tekjurnar eru taldar myndast við sölu eða innlausn teknanna. Kostnaðarverð er gjaldfært án tillits til verðbreytinga. Á það jafnt við um kostnaðarverð vöru og um rýrnun fastafjármuna (afskriftir). Afskriftir taka því ekki mið af breyttu verðgildi eignanna. Vörunotkun og annað sem til þarf við öflun tekna er gjaldfært án tillits til breytinga á verðlagi. Þessar reglur taka því ekki tillit til áhrifa verðbólgu. Lög nr. 68. 15. júní 1971 byggja í meginatriðum á sama grunni, og skattskyldar tekjur mótast því mjög af ofangreindum venjum, þótt fleira komi til.

Þegar skattskyldar tekjur eru ákvarðaðar koma margvísleg sjónarmið til, en þó er nauðsynlegt að skattskyldur hagnaður í atvinnurekstri taki mið af almennum skilgreiningum á hagnaðarhugtakinu. Hagnaður í atvinnurekstri verður best mældur sem mismunur á eign fyrirtækis í upphafi og lok ákveðins tímabils, án þess að möguleikar þess til að viðhalda sömu starfsemi eða rekstrarafköstum séu skertir. Fyrirtæki sem verður sífellt að draga saman vegna minnkandi verðgildis þess fjármagns sem það hefur yfir að ráða hagnast ekki, þótt það eigi fleiri og verðminni peningaeiningar í árslok en það átti í ársbyrjun.

Það má segja að verðbólgan hafi brenglað allar hefðbundnar venjur og löggjöf um skattamál. Á sama hátt hefur verðbólgan brenglað allar hefðbundnar reikningsskilavenjur. Ekki er lengur vísar til þess að niðurstaða rekstrarreiknings sé nothæfur mælikvarði á afkomu og stöðu fyrirtækja.

Það má nefna fjölmörg dæmi þar sem fyrirtæki er betur statt í upphafi tímabils en í lok þess og um tap er að ræða samkvæmt ákvæðum skattalaga. Þá má einnig nefna mörg dæmi þess að fyrirtæki er ver statt í lok tímabils en í upphafi þess en fram kemur skattskyldur hagnaður. Slíkar reglur stuðla ekki að heilbrigðum atvinnurekstri og fjármálalífi og breyta vitund manna um meðferð og sköpun verðmæta.

1. Hvaða úrbætur eru nauðsynlegar?

Almenn áhrif verðbólgunnar endurspeglast í reikningsskilum. Peningaeygnir verða verðminni. Eigandi þeirra tapar en skuldarinn hagnast. Fasteignir, vélar og tæki halda oftast verðmæti sínu en eignfærsla þeirra og afskriftir eru ekki í samræmi við verðmæti þeirra á hverjum tíma. Ef markmiðið er að mæla mismuninn á raunverulegri eign fyrirtækis í upphafi tímabils og lok þess samkvæmt áður nefndri skilgreiningu á hagnaði eru ný sjónarmið nauðsynleg.

Á undanförnum árum hafa augu manna héraendis og víða um heim beinst að þessum vandamálum. Mismunandi kenningar hafa komið fram um aðferðir til leiðréttingar. Allar þessar aðferðir stefna að sama markmiði, þ. e. að leiðrétta áhrif verðbreytinga á hagnað og jafnframt á eigið fé. Héraendis hefur nokkur umræða hafist um nauðsyn þess. Skattlagning „verðbólgugróða“ hefur verið mjög til umræðu og fram hefur komið almennur vilji stjórnvalda til skattlagningar á „verðbólgugróða“. Slíkur vilji verður að túlkast þannig að það beri að taka tillit til verðbreytinga við skattlagningu. Til þess að slíkt sé mögulegt verða að mótast fastar reglur sem mæla áhrif verðbreytinga á skattskyldan hagnað og skattskylda eign.

Á undanförnum árum hafa menn leitað leiða til að leiðrétta reikningsskil atvinnurekstrar fyrir áhrifum verðlagsbreytinga. Tvær leiðréttingaraðferðir hafa einkum þótt koma til greina eða sambland þeirra.

Þessar aðferðir hafa hlotið íslensku nöfnin gangverðsreikningsskil (current cost accounting) og vísitölureikningsskil (current purchasing power accounting, general price-level accounting).

2. Gangverðsreikningsskil

Aðferðin byggir á eftirfarandi meginatriðum:

1. Gjaldfærsla seldrar vöru miðast við gangverð á söludegi. Leiðréttingin er því mismunur á gangverði og kostnaðarverði, þannig að ávallt megi kaupa nýja einingu í stað þeirrar sem seld er.
2. Eignfærsla og afskriftir fastafjármuna er reiknað miðað við gangverð. Afskriftin á að mæla þá verðmætisrýrnun sem verður í hendi fyrirtækisins við notkun. Leiðréttingin er því mismunurinn á afskrift samkvæmt kostnaðarverði og afskrift samkvæmt gangverði eða virði eignarinnar fyrir viðkomandi fyrirtæki.
3. Leiðrétting er gerð vegna áhrifa verðlagsbreytinga á peningalegt veltufé (monetary working-capital). Í flestum fyrirtækjum er annað veltufé en vörubirgðir. Vörukaup fara fram gegn gjaldfresti og sala fer fram gegn gjaldfresti. Gjaldfrestur vegna vörukaupa gerir það að verkum að fyrirtækið sjálft þarf ekki að leggja fram jafn mikið fé úr eigin sjóðum til að viðhalda starfsemi sinni. Ef peningalegt veltufé er neikvætt er um tekjufærslu að ræða sem kemur á móti þeirri gjaldfærslu sem hefur farið fram við það að færa vör-
unotkun á gangverði, sbr. 1.
4. Auk leiðréttingar vegna peningalegs veltufjár fer fram leiðrétting vegna annars lánsfjár. Flest fyrirtæki fjármagna kaup á eignum sínum að einhverju leyti með lánsfé. Kostnaður af þessu lánsfé er færður til gjalda hjá viðkomandi rekstri og í mörgum tilfellum breytist þetta lánsfé ekki í samræmi við verðbreytingu þeirra eigna er á móti standa. Leiðrétting, sem vegur á móti fyrri leiðréttingum, m. a. á afskriftum, er því talin nauðsynleg. Nokkrar deilur eru um hvernig þessi leiðrétting skuli vera og verður komið að því vandamáli síðar.

3. Vísitölureikningsskil

Þessi tegund reikningsskila hefur komið mikið við sögu í umræðu um þessi mál. Aðferðin einkennist einkum af eftirfarandi:

1. Gjaldfærsla byggir á kostnaðarverði sem er leiðrétt með áhrifum almennra verðlagsbreytinga til uppgjörsdags. Sama gildir um tekjur. Aðferðin byggir því á hefðbundn-

um venjum, þ. e. að kostnaðarverð er notað en leiðrétt með tilliti til verðlagsbreytinga. Allar fjárhæðir eiga að sýna verðgildi á uppgjörssdegi.

2. Eignfærsla og afskriftir fastafjármuna er leiðrétt með hliðsjón af almennum verðlagsbreytingum. Afskriftir eiga því að mæla verðmætisrýrnun á verðlagi uppgjörssdags. Ekki er byggt á gangverði heldur á leiðréttu kostnaðarverði. Eignfærsla vörubirgða er einnig leiðrétt með tilliti til almennra verðlagsbreytinga.
3. Leiðrétting er gerð vegna ágóða eða taps sem stafar af áhrifum verðbreytinga á veltufé. Er þá bæði tekið tillit til stöðu í upphafi árs og peningalegra hreyfinga innan árs.
4. Leiðrétting er gerð vegna áhrifa verðlagsbreytinga á langtímaskuldir og langtímakröfur. Slík leiðrétting er venjulega framkvæmd þannig að allur ágóði sem stafar af minnkandi verðgildi skulda er tekjufærður. Slíkur hagnaður sýnir því lækkað efnahagslegt gildi samninga sem koma að verulegu leyti til greiðslu síðar. Ýmis sjónarmið eru uppi um meðferð þessa hagnaðar og er vikið að því síðar.

Með lögum nr. 40/1978 er stigið stórt skref í átt til þeirra sjónarmiða sem fram koma í hinum svokölluðu vísitölureikningsskilum.

Með breytingartillögum við lögina eru ákvæði þessi gerð þannig að innbyrðis samræmi verði og áhrif verðbreytinga mæld á báða vegu, þ. e. bæði á ágóða og tap vegna verðbreytinga.

Það er hins vegar ljóst að gangverðsreikningsskil og vísitölureikningsskil eru allflókin og ekki er mögulegt að miða skattlagningu við reglur sem krefjast flókinnar framkvæmdar hjá atvinnurekstrinum. Vandamálið er því að finna einfaldar reglur sem taka mið af áhrifum verðlagsbreytinga og hafa áhrif til lagfæringa á hagnaðar- og eignarhugtakinu. Í lögum og breytingartillögum við þau er reynt að feta leið sem óhjákvæmilega felur í sér nokkra annmarka. Annmarkar þeirra leiðréttingarleiða sem að framan getur eru einnig ýmsir, þannig að ekki virðast vera fyrir hendi algildar leiðir til úrbóta sem hafa sveigjanleika í takt við verðbólguna á hverjum tíma.

4. Helstu atriði breytinga samkvæmt lögum og breytingartillögum

1. Samkvæmt lögum nr. 40/1978 er heimilað endurmat fyrnanlegra eigna. Endurmatið skal byggt á upphaflegu kostnaðarverði að frádregnum hæfilegum afskriftum. Er það sama reglan og tíðkast í vísitölureikningsskilum. Endurmatið byggir á því að kostnaðarverð er fært fram til gildandi verðlags samkvæmt verðbreytingarstuðlum fyrir hvert ár og þannig framreiknað kostnaðarverð myndar fyrningargrunn. Endurmatsverðið er síðan fyrnt um 2—12% fyrir hvert ár sem viðkomandi eign hefur verið í eigu skattaðila og myndar þannig eftirstöðvar fyrningarverðs. Heimilt er þó að nota fasteignamatsverð 1. janúar 1979 í stað framreiknaðs kostnaðarverðs varðandi fasteignir.

Samkvæmt frumvarpinu eru eftirtaldar breytingar mikilvægastar varðandi fyrningar og endurmat:

a) Fyrningarhlutföll

Fyrningarhlutföll breytast þannig:	Samkvæmt lögum	Samkvæmt breytingartillögum
1. Skip og skipsbúnaður	10%	8%
2. Loftför og fylgihlutar þeirra	12%	10%
3. Vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkja-gerðar, bifreiðar og önnur flutningstæki, svo og annað lausafé sem fellur ekki undir 1. og 2. tölulið	18%	12%
4. Mannvirki, þar með talin ræktun á bújörðum og byggingar, aðrar en íbúðarhúsnæði	2%	2%

Fjármálaráðherra getur með reglugerð ákveðið að hærra hámark fyrningarhlutfalls einstakra flokka eigna samkvæmt þessum tölulíð eftir notkun, gerð eða byggingarefni, þó eigi hærra en	Samkvæmt lögnum	Samkvæmt breytingartillögum
	10%	6%

Samkvæmt lögnum er gert ráð fyrir stöðugu endurmati er sýni sem besta mynd af raungildi kostnaðarverðs. Fyrning eigna á að endurspegla dreifingu kostnaðar vegna slits og úreldingar á ákveðnum endingartíma. Hve langur endingartíminn er fer að sjálfsgöðu eftir ýmsu öðru en aldri, sérstaklega notkun og meðferð eignanna. Skattalög geta ekki tekið tillit til hinna ýmsu atvika sem hafa áhrif á eðlilega fyrningu og því verða almennar reglur þess valdandi í mörgum tilfellum að heimilud fyrningu getur ýmist verið of mikil eða lítil. Með tilliti til stöðugs endurmats og þess að leitast er við að endurmatið endurspegli raunverulegt verðmæti eigna hafa fyrningarhlutföllin þótt of há og eru því lækkuð nokkuð samkvæmt breytingartillögum.

b) Endurmat eigna

Fyrningarhlutföll samkvæmt ákvæðum frumvarpsins er sá skattalegi mælikvarði sem lagður er á endingartíma eigna. Ef endurmat á að nálgast sem best raunverulegt verðmæti er eðlilegt að leggja sömu fyrningarhlutföll til grundvallar í endurmati. Frumvarpið gerir ráð fyrir að svo verði. Á þetta verður einnig að líta í samhengi við tekjufærslu vegna verðbreytinga og breytt fyrningarhlutföll. Með breytingunni verður ekki eins mikið ósamræmi milli endurmats fasteigna og lausafjár, en lögin gera ráð fyrir að nota megi fasteignamatsverð í stað kostnaðarverðs við endurmat fasteigna.

c) Skylda til að fyrna samkvæmt ákveðnum fyrningarhlutföllum

Samkvæmt ákvæðum laganna er skattadila heimilt að velja fyrningarhlutfall, allt að ákveðnu hámarki. Vegna endurmatsákvæða laganna er mikilvægt að skattadili geti ekki haft áhrif á endurmatið með mismunandi vali fyrningarhlutfalls. Slík tilhneiging mundi fyrst og fremst verða þegar um taprekstur er að ræða og hætt við að viðkomandi eignir verði ofmetnar vegna lítilla eða engra fyrninga.

d) Gengismunur

Ekki voru ákvæði í lögnum um meðferð gengismunar og verðbóta, sem hefur verið eignfærður fram að gildistöku laganna. Margt mælir með því að gengismunurinn falli inn í endurmatið. Hins vegar er mjög mismunandi hvernig gjaldfærslu gengismunar og verðbóta hefur verið háttáð. Ekki hefur þótt mögulegt að fella frádráttarbærni fyrri gengismunar og verðbóta niður og er gert ráð fyrir að réttur til gjaldfærslu samkvæmt eldri lögnum haldist.

e) Niðurfærsla á vörubirgðum

Heimilt hefur verið að færa matsverð vörubirgða niður um 30%. Heimild þessari var ætlað að vega á móti verðbreytingum vörubirgða og erfíðleika fyrirtækja að endurnýja vörubirgðir í verðbólgu. Með ákvæðum 53. gr. um tekju- og gjaldfærslu vegna verðbreytinga eru forsendur niðurfærsluheimildarinnar verulega breyttar. Kostnaður og áhætta fylgir ávallt geymslu og eignarhaldi vörubirgða og því talið eðlilegt að heimilt sé að færa matsverð vörubirgða samkvæmt ákvæðum laganna niður um 10%. Með ákvæði til bráðabirgða er gert ráð fyrir að aðlögun að 10% niðurfærslunni verði í áföngum eða 5% árlega.

2. Leiðrétting er gerð vegna áhrifa almennra verðlagsbreytinga á aðrar eignir að frá-dregnum skuldum, enda sé um að ræða atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi. Reglur þessar eru í 44. og 45. gr. laga nr. 40/1978 er verða 53. gr. samkvæmt breytingartillögum. Í greininni kemur skýrt fram hvernig leiðrétting þessi fer fram og hljóðar hún þannig:
„Hjá þeim aðilum, er hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, skal

árlega tekið tillit til þeirra áhrifa sem almennar verðbreytingar hafa á þær eignir þeirra og skuldir, sem rekstrinum eru tengdar, eftir því sem nánar er ákveðið í grein þessari.

Árlega skal reikna tiltekinn hundraðshluta af mismun eigna þeirra er um ræðir í 3. mgr. og skulda þeirra er um ræðir í 4. mgr. og færa þá fjárhæð er þannig reiknast til gjalda, séu eignirnar hærrí, en til tekna séu skuldirnar hærrí.

Til eigna skattaðila við útreikning skv. 2. mgr. teljast allar óverðtryggðar eignir, sem ekki hækka í verði við almennar verðhækkarnir svo og þær eignir sem eru verðtryggðar eða hækka í verði við almennar verðhækkarnir, en verðhækkunin eða verðtryggingin telst til skattskyldra tekna samkvæmt lögum þessum. Hér til teljast t. d. sjóðseign, innlendar og erlendar bankainnstæður, viðskiptakröfur, viðskiptavíxlar og aðrar skammtímakröfur, skuldabréf og aðrar langtímakröfur, fyrirframgreiðslur og vörubirgðir. Til eigna í þessu sambandi teljast hins vegar ekki verðtryggðar eignir, eignir sem halda verðgildi sínu við almennar verðhækkarnir eða eignir sem heimilt er að endurmeta samkvæmt lögum þessum án þess að verðbætur af þeim, hækkun á peningaverði þeirra eða endurmat þeirra teljist til tekna samkvæmt lögum þessum. Til þessara eigna teljast t. d. fyrnanlegar eignir, íbúðarhúsnæði og aðrar ófyrnanlegar fasteignir, búfænaður og eignarhlutar í félögum.

Til skulda skattaðila skv. 2. mgr. teljast hvers konar skuldir, sbr. 76. gr., en þar með telst þó ekki hlutafé, stofnsjóðir, stofnfé, endurmatsreikningur, varasjóður og aðrir eiginfjárrækingar. Til skulda manna, sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, teljast ekki í þessu sambandi skuldir sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, enda sýni skattaðili fram á það.

Hinn reiknaði hundraðshluti skv. 2. mgr. skal vera jafn hundraðshluta verðbreytinga milli ára, sbr. 26. gr.

Færslu til tekna eða gjalda samkvæmt þessari grein skal reikna í lok hvers reikningsárs og skal miða við stöðu eigna og skulda sem tengdar eru atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi í byrjun reikningsárs“.

Reglur þessar stefna að því að tryggja óbreytt raunvirði eigin fjár í ársbyrjun og árslok. Mismunurinn er viðbótarágóði eða -tap. Regla þessi er mjög einföld. Engar leiðréttingar fara fram á einstökum liðum, heldur þarf aðeins að finna mismun á veltufjármunum og langtímakröfum annars vegar og skuldum hins vegar. Þessi mismunur gefur tilefni til tekjufærslu eða gjaldfærslu sem svarar almennum verðlagsbreytingum.

Einföldun þessi hefur í för með sér að ekki er tekið tillit til breytinga innan ársins. Þetta er að sjálfsgöðu galli en hins vegar er önnur aðferð flókin í framkvæmd. Slíkt væri miklum erfiðleikum háð þegar beita þarf reglunni í öllum atvinnurekstri, hvert sem umfangið er. Skekkjan sem verður getur orðið mismunandi mikil og verður það að teljast hlutverk viðkomandi fyrirtækis og góðra reikningsskilavenja að gera grein fyrir slíkum frávikum gagnvart öðrum notendum reikningsskilanna ef ástæða er talin til. Skattalög, sem ganga eins langt og hér er gert ráð fyrir til leiðréttingar á verðbólguáhrifum, verða að byggja á einföldum reglum sem eru auðveldar í framkvæmd, enda þótt nokkur frávik verði frá því sem æskilegast þykir á hverjum tíma.

Eins og fram kemur gera reglur frumvarpsins bæði ráð fyrir tekjufærslu og gjaldfærslu vegna verðbreytinga. Lögin gerðu aðeins ráð fyrir tekjufærslu, en sú aðferð samræmist ekki almennum reglum um leiðréttingu vegna áhrifa verðbreytinga og tryggir ekki óbreytt raunvirði eigin fjár í ársbyrjun og árslok í þeim tilvikum að veltufjármunir og langtímakröfur eru hærrí en skuldir. Með breytingunni verður reglan almenn og hlutlaus. Hún hefur því sömu áhrif hjá aðilum með sambærilegan rekstur, sem hún hafði ekki fyrir breytinguna. Áhrifum þessara ákvæða verður best lýst með dæmum sem er að finna aftar í greinargerðinni.

3. Heimilt er að fresta skattlagningu 25% hagnaðar vegna verðbreytinga með aukaafskrift fyrnanlegra eigna sbr. 44. gr. sem hljóðar þannig:

„Til viðbótar fyrningu skv. 38. gr. er heimilt að fyrna eignir, sbr. 32. gr., um fjárhæð jafna skattskyldum hluta söluhagnaðar af fyrnanlegum eignum á sama rekstrarári og söluhagnaður færast til tekna. Einnig er heimilt að fyrna sömu eignir um fjárhæð er nema

má allt að 25% af þeirri fjárhæð sem færð er til tekna samkvæmt ákvæðum 53. gr. Eigi má mynda rekstrartap vegna þessarar fyrningar og ekki má nota hana til að fresta yfirfærslu rekstrartapa frá fyrri árum“.

Eins og fram kom hér að framan eru deildar meiningar um meðferð hagnaðar vegna langtímalána. Hagnaðurinn felst í því að lánið er greitt með verðminni krónum en þegar það er tekið. Þeirri verðryrnun er að einhverju leyti eða öllu mætt í formi vaxtaákvörðunar, verðtryggingar eða gengistryggingar. Hluti verðryrnunar milli lántökudags og greiðsludags er því gjaldfært í formi fjármagnskostnaðar í einu eða öðru formi.

Ekki eru deilur um það að líta beri á verðryrnun þessa, að frádregnu því sem fellur á fyrirtækið vegna hennar, sem hagnað á einhverju stigi. Slíkur hagnaður sýnir lækkað efnahagslegt gildi samninga sem koma til greiðslu síðar. En hagnaðurinn leysist upp með mismunandi móti. Hins vegar telja ýmsir að þar sem hagnaður vegna lánsins komi ekki fram fyrr en við greiðslu beri ekki að færa hann til tekna fyrr en þá. Aðrir telja að í reikningsskilunum beri að sýna það sem gerst hafi á viðkomandi tímabili og því eigi að færa til tekna alla verðryrnun skuldanna án tillits til þess hvenær hagnaðurinn innleystist.

Skattlagning slíks hagnaðar getur haft veruleg áhrif á greiðslustöðu viðkomandi fyrirtækis ef verðryrnun skuldanna kemur að fullu til tekna strax, og með þessari reglu er tekið nokkurt tillit til þessara sjónarmiða.

Dæmi:

Fyrirtæki er stofnað um kaup á atvinnutæki í árslok 1978 og er efnahagsreikningur þess þannig í millj. króna.

Atvinnutæki	1000	Gengistryggt lán	800
		Hlutfé	200
	<hr/>		<hr/>
	1000		1000

Gengistryggða lánið er til 8 ára með 10% vöxtum. Fyrsta afborgun er í árslok 1979. Á tímabilinu breytist gengið um 30% en vísitala byggingarkostnaðar um 50%.

Í árslok 1979 er efnahags- og rekstrarreikningur þannig:

REKSTRARREIKNINGUR 31.12. 1979

Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	180
Afskriftir 10% af 1500	150
	<hr/>
Hagnaður fyrir vexti	30
– Vextir af langtímaláni	104
– Vextir, aðrir	36
– Gengistap	240
	<hr/>
Tap fyrir leiðréttingu vegna verðbreytinga	350
Hagnaður vegna verðbreytinga $0,5 \times 800$	400
	<hr/>
Hagnaður	50

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. 12. 1979

Atvinnutæki	1500	Skammtímaskuldir	210
– afskrifað	150	Gengistrygt lán	910
	<u>1350</u>	Hlutfé	200
Birgðir, viðskiptakröfur o. fl.	120	Endurmatsreikningur ..	100
		Hagnaður	50
	<u>1470</u>		<u>1470</u>

Breyting á fjárhagsstöðu:

Til ráðstöfunar:

Hagnaður fyrir vexti	30		
+ Afskriftir	150		
– Vextir	140		
		Frá rekstri	40
– Afborgun láns			<u>130</u>
Aukning skammtímaskulda			90

Í þessu tilfelli má sjá að niðurstaða endurmatsreiknings er 50% af eigin fé í upphafi tímabilsins. Verðryrnun eigin fjár hefur því verið leiðrétt og mismunurinn er hagnaður 50.

Peningar til ráðstöfunar frá rekstri eru hins vegar aðeins 40 og þegar afborgun hefur verið greidd af láni verður að taka lán að upphæð 90 til að geta staðið við það.

Ástæða þess er eftirfarandi:

Hagnaður samkvæmt rekstrarreikningi	50	
– Nettó hagnaður vegna verðbreytinga	160	
		<u>110</u>
Tap án verðbreytingahagnaðar	110	
+ Afskriftir	150	
– Afborgun láns	130	
		<u>90</u>
		Aukning skammtímaskulda
		90

Jafnvel þótt hér sé um hagnað að ræða innan ársins er hann ekki útborganlegur. Hagnaður vegna verðbreytinga er eftirfarandi:

$800 \times 0,5$	400
– Gengistap	240
	<u>160</u>

Er þá litið á vaxtagreiðsluna 104 sem slíka greiðslu, en ekki vegna verðbreytinga, þótt vaxtaupphæðin feli eflaust í sér slíka áhættu. Reiknaður hagnaður vegna verðbreytinga umfram gjaldfærða upphækkun lánsins er því 160.

Skattlagning slíks hagnaðar skapar svipuð vandamál og ef lántakandi þyrfti að greiða

fullar verðbætur á lánsupphæð árlega, þannig að höfuðstóll hækki ekki. Hér þarf því að fara fram frestun á skattlagningu. Slík frestun getur átt sér stað á tvennan hátt.

Lög nr. 40/1978 gera ráð fyrir að færður sé mótreykingur, sbr. 45. gr. Færsla á mótreykinginn yrði í þessu tilfelli 400 og til tekna færast árlega 15%, eða 60 fyrsta árið. Í því sambandi er rétt að hafa í huga að aðeins er heimilt samkvæmt lögnum að gjaldfæra verðbætur og gengismun á afborganir. Í þessu tilfelli væri sú gjaldfærsla 30 í stað 240. Skattskyldur hagnaður vegna verðbreytinga verður í því tilfelli mismunurinn á 60 og 30 eða 30. Tap samkvæmt rekstrarreykingi verður þá í þessu tilfelli 100 og því ekki um skattskyldan hagnað að ræða.

Samkvæmt breytingartillögnum verður skattskyldur hagnaður vegna verðbreytinga 160 að fráreginni heimild til fyrningar skv. 44. gr. 100 ($400 \times 0,25$) eða 60. Fyrningarheimildin er meiri en hagnaði nam (50) og því verður ekki um skattskyldan hagnað að ræða í þessu einstaka tilfelli. Það er mjög erfitt að setja algilda reglu um heimild til frestunar á skattlagningu verðbreytingarhagnaðar. Það fer mjög eftir lánstíma og lánskjörum viðkomandi fyrirtækis. Í dæminu hér að framan var verðbreytingarhagnaður 160 og gæti því verið eðlilegt að fresta skattlagningu á 140, þar sem eitt ár er lítið af átta ára lánstíma. Önnur rök eru einnig mikilvæg við þetta mat, svo sem möguleikar fyrirtækisins til öflunar tekna sem samsvara a. m. k. verðryrnun skuldanna.

Að athuguðu máli hefur ekki þótt fært að breytilegar reglur gildi um heimild til frestunar á skattlagningu verðbreytingarhagnaðar. Því er lagt til að heimilt verði að fyрна eignir aukalega sem samsvarar 25% af verðbreytingarhagnaði án tillits til aðstæðna.

5. Nokkur skýringardæmi

Til frekari skýringa á ákvæðum laganna ásamt breytingartillögum eru eftirfarandi dæmi sett fram. Miðað er við 50% verðbreytingu milli ára. Með þessum dæmum er ekki hægt að draga almenna ályktun af áhrifum breytinganna. Áhrifin verða mjög mismunandi í hinum ýmsu fyrirtækjum og greinum atvinnurekstrar. Fer það m. a. eftir skuldum, lánskjörum og aldri eigna viðkomandi fyrirtækja. Einnig skiptir máli í samanburði hvort fyrirtækið hefur notað hámarksheimildir fyrri laga varðandi afskriftir. Dæmin styðjast við ákveðnar fyrirmyndir en eru verulega einfölduð.

Dæmi 1

Fiskiðnaðarfyrirtæki

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979	
		Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, birgðir o. þ. h.	455	500	500
Fyrnanlegar eignir	495	445	1020
Gengismunur	40	55	20
	990	1000	1540
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	740	700	700
Eigið fé	250	300	840
	990	1000	1540

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	200	200
Afskriftir	(50)	(101)
Vextir og gengistap	(100)	(135)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga 50% af (740 – 455) ..		143
	<hr/>	<hr/>
Hagnaður	50	107
Heimild til aukafyrningar, 25% af 143		(36)
	<hr/>	<hr/>
Skattskyldur hagnaður	50	71

Í þessu dæmi er um að ræða fyrirtæki sem skuldar 285 umfram peningaeignir, viðskipta-kröfur og birgðir í upphafi árs. Tekjufærsla samkvæmt 53. gr. verður því 143. Afskriftir hækka úr 50 í 101 vegna endurmats eigna. Gjaldfært gengistap hækkar um 35 þar sem gengistap er gjaldfært eins og annar fjármagnskostnaður í stað þess að áður var slíkum kostnaði dreift á 5 ár eða meira. Fyrirtækið hefur heimild til að fresta skattlagningu á 25% af verðbreytingarhagnaði eða 36. Niðurstaðan er sú að skattskyldur hagnaður verður 71 í stað 50 samkvæmt eldri lögum nr. 68/1971. Eignarskattsstofn var 300 en verður 840 en sú breyting er afleiðing endurmats eigna.

Dæmi 2
Bátaútgærd

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979 Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, birgðir viðskiptakröfur, o. þ. h.	50	95	95
Fyrnanlegar eignir, 3 bátar	325	265	545
Gengismunur	65	70	50
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	440	430	690
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	290	270	270
Eigið fé	150	160	420
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	440	430	690

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	120	120
Afskriftir	(60)	(60)
Vextir og gengistap	(50)	(70)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga 50% af (290 – 50) ...		120
	<hr/>	<hr/>
Hagnaður	10	110
Heimild til aukafyrningar, 25% af 120		(30)
	<hr/>	<hr/>
Skattskyldur hagnaður	10	80

Í þessu dæmi er um að ræða bátaútgerð sem á báta frá árunum 1975, 1976 og 1978. Afskriftir samkvæmt eldri lögum eru hámarksafskriftir, 17% af kostnaðarverði. Þrátt fyrir endurmat breytast afskriftir ekki vegna þess að afskriftarhlutfall lækkar í 8%. Skuldir fyrir-tækisins eru að miklum hluta innlendar skuldir með lágum vöxtum. Tekjufærslan hefur því mjög mikil áhrif í þessu tilfalli og fer skattskyldur hagnaður úr 10 í 80. Eignarskattsstofn hækkar vegna endurmats úr 160 í 420.

Dæmi 3
Togaraútgerð

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979 Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, veiðarfæri	75	99	99
Fyrnanlegar eignir	130	94	647
Gengismunur	100	175	64
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	305	368	810
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	345	472	472
Eigið fé	(40)	(104)	338
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	305	368	810

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	111	111
Afskriftir	(36)	(98)
Vextir og gengistap	(139)	(250)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga, 50% af (345 – 75) ...		135
	<hr/>	<hr/>
(Tap)	(64)	(102)

Hér er um að ræða fyrirtæki sem rekur togara sem keyptur er 1974. Afskriftir hækka verulega vegna endurmats þar sem hér er um 5 ára gamla eign að ræða. Skuldir fyrirtækisins eru að verulegu leyti í erlendum gjaldmiðli sem hefur hækkað sem nemur 60—70%. Fjármagnskostnaður er því mjög mikill og verður niðurstaðan sú að tap fyrirtækisins fer úr 64 í 102.

Dæmi 4 Verslunarfyrirtæki

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979 Skv. eldri lögum	31.12.1979 Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, birgðir o. fl. . .	60	76	76
Fyrnanlegar eignir	12	10	26
	<hr/> 72	<hr/> 86	<hr/> 102
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	30	30	30
Eigið fé	42	56	72
	<hr/> 72	<hr/> 86	<hr/> 102

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	20	20
Afskriftir	(2)	(4)
Vextir	(4)	(4)
Gjaldfærsla vegna verðbreytinga, 50% af (60 – 30)		(15)
	<hr/> Hagnaður (tap)	<hr/> 14 (3)

Þetta fyrirtæki á lítið af fyrnanlegum eignum og fjármagnar vörubirgðir að verulegu leyti með eigin fé. Vörubirgðir hækka í krónum talið án þess að þær breytist að magni og gæðum. Í slíkum tilfellum er um tap að ræða vegna verðlagsþróunar, sem er heimilt að gjaldfæra. Með því er tekið tillit til verðrýrnunar birgða og peningalegra eigna á sama hátt og skulda.

Á það má benda í þessu tilfelli að ef gjaldfærsla væri ekki leyfð er hætt við að fyrirtækið fjárfesti í fyrnanlegum eignum fyrir skuldir, þannig að skuldir næmu a. m. k. jafnri fjárhæð og peningaeignir, viðskiptakröfur, vörubirgðir o. fl.

Dæmi 5
Þjónustufyrirtæki

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979 Skv. eldri lögum	31.12.1979 Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, birgðir	27	45	45
Fyrnanlegar eignir	173	145	280
	<hr/> 200	<hr/> 190	<hr/> 325
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	140	160	160
Eigið fé	60	30	165
	<hr/> 200	<hr/> 190	<hr/> 325

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	10	10
Afskriftir	(28)	(46)
Vextir	(12)	(12)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga, 50% af (140 – 27) ...		57
	<hr/> (Tap) hagnaður	<hr/> 9
Heimild til aukafyrningar allt að 25% af 57		(9)
	<hr/> (Tap) hagnaður	<hr/> 0

Þjónustufyrirtæki þetta skuldar verulegar fjárhæðir vegna fyrnanlegra eigna, en fjármagnskostnaður er lítil miðað við skuldir. Afskriftir hækka úr 28 í 46 en tekjufærsla vegna verðbreytinga 57 gerir það að verkum að hagnaður verður 9 í stað taps 30. Heimild til 25% aukafyrningar af verðbreytingarhagnaði verður þess valdandi að ekki verður um skattskyldar tekjur að ræða.

Dæmi 6
Fiskvinnslu- og útgerðarfélag

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

		31.12.1979	
	31.12.1978	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, birgðir o. þ. h.	250	250	250
Fyrnanlegar eignir	550	470	890
Gengismunur	200	320	160
	1000	1040	1300
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	1050	1300	1300
Eigið fé	(50)	(260)	0
	1000	1040	1300

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

		Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti		100	100
Afskriftir		(80)	(110)
Vextir og gengistap		(230)	(390)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga, 50% af (1050 – 250) .			400
	(Tap) hagnaður	(210)	0

Fyrirtæki þetta er með mikinn taprekstur á árinu 1979. Afskriftir hækka úr 80 í 110 vegna endurmats og gjaldfærsla fjármagnskostnaðar hækkar úr 230 í 390 þar sem gengistap kemur allt til frádráttar. Fyrirtækið skuldar mjög mikið og af þeim skökum verður tekjufærsla vegna verðbreytinga þess valdandi að í stað taps 210 verður niðurstaða rekstrarreiknings 0.

Dæmi 7
Verslunar- og fasteignarekstur

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 1979

	31.12.1978	31.12.1979 Skv. eldri lögum	31.12.1979 Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Eignir:			
Peningaeignir, viðskiptakröfur, birgðir o. fl. ..	70	85	85
Fyrnanlegar eignir	630	620	830
	<hr/> 700	<hr/> 705	<hr/> 915
Skuldir og eigið fé:			
Skuldir	480	510	510
Eigið fé	220	195	405
	<hr/> 700	<hr/> 705	<hr/> 915

NIÐURSTÖÐUR REKSTRARREIKNINGS 1979

	Skv. eldri lögum	Skv. nýjum lögum og breyttillögum
Hagnaður fyrir afskriftir og vexti	145	145
Afskriftir	(13)	(18)
Vextir og verðbætur	(150)	(150)
Tekjufærsla vegna verðbreytinga, 50% af (480 – 70) ...		205
	<hr/> (18)	<hr/> 182
Aukafyrning 25% af 205		51
	<hr/> (18)	<hr/> 131
	(Tap) Skattskyldur hagnaður	

Þetta fyrirtæki rekur verslun og leigir út húsnæði. Það er með verulega fjárfestingu í fyrnanlegum eignum sem fjármögnuð er með lánunum. Fyrirtækið nýtur verðyrnunar skulda samkvæmt eldri lögum en fær verulega tekjufærslu vegna verðbreytinga samkvæmt frumvarpinu. Tap samkvæmt eldri lögum er 18 en samkvæmt frumvarpinu verður hagnaður 131.

II EINSTAKLINGAR

Hér að framan hefur verið rakið á hvern hátt verðbreytingar hafa leikið tekjuhugtakið og eignahugtakið sem grundvöll fyrir skattlagningu atvinnurekstrar. Þar kemur einnig fram hvernig brugðist er við þeim vandamálum.

Pau vandamál sem hafa skapast við skattlagningu í atvinnurekstri eru svipuð hjá einstaklingum. Ekki hefur verið tekið tillit til áhrifa verðbólgunnar við skattlagningu þeirra nema að litlu leyti. Fengnir vextir eru í mörgum tilfellum taldir til tekna og skattlagðir en greiddir vextir eru frádráttarbærir. Vaxtahlutföll hafa hin síðari ár farið síhækkandi til þess að vege upp á móti vaxandi verðbólgu. Afleiðingin af þessu hefur orðið sú að eigendur fjárfrafa hafa orðið að sæta því að hækkandi „fjármagnstekjur“ hafa verið skattlagðar enda þótt í reynd hafi bilið milli verðbólgu og „vaxtatekna“ sist mjókkað og tap þeirra af því að eiga þessar kröfur því fremur aukist en hitt. Á sama hátt hafa skuldarar getað gjaldfært æ hærri vaxtafjárhæðir á sama tíma og hagnaður þeirra af lækkun höfuðstóls skuldanna hefur aukist hröðum skrefum.

Í 44. og 45. gr. laga nr. 40/1978 er m. a. tekið á þessum verðbreytingamálum varðandi atvinnurekstur. Í 21. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir nokkrum breytingum á ákvæðum laganna. Þannig endurskoðuð fela ákvæðin í raun í sér að peningakröfueigendur í atvinnurekstri geta gjaldfært mun á verðbólgu og „fjármagnstekjum“ ef vextir eru neikvæðir en til tekna komi endanlega einungis vextir umfram verðbólgu. Á sama hátt geta skuldarar í rekstri einungis að lokum gjaldfært þann hluta fjármagnskostnaðar sem umfram er verðbólgu en séu vextir lægri en verðbólgu færi skattaðili í reynd tekjufærslu vegna skuldanna. Með þessu er skattlagningin miðuð við raunvirði peningaeigna og skulda. Tekið er tillit til áhrifa verðbólgunnar. Þar sem vextir eru almennt undir verðbólgu hafa þessar reglur í för með sér að almennt munu skuldarar í rekstri ekki einungis missa vaxtafrádrátt heldur og fá tekjufærslu vegna skulda sinna. Þeir sem eiga peningaverðseignir í rekstri umfram skuldir munu almennt ekki einungis losna við að fá til tekna vextina heldur og fá gjaldfærslu vegna þessara eigna.

Með lögum nr. 40/1978 var lagt til að verulegar breytingar yrðu varðandi verðbreytingar í atvinnurekstri en hins vegar voru ekki verulegar breytingar á fjármagnstekjum og kostnaði manna utan atvinnurekstrar. Þar skyldu vaxtagjöld frádráttarbær að fullu en vaxtatekjur að fullu skattskyldar með mikilvægri undantekningu varðandi sparifé. Af þessu leiðir gífurlegt ósamræmi milli einstaklinga utan rekstrar og aðila í atvinnurekstri.

Slíkt ósamræmi er mjög óheppilegt og skapar tilhneigingu til millifærslu eigna og skulda. Það hefur þótt nauðsynlegt að finna leið til að afnema eða draga úr þessu ósamræmi. Til greina kemur að taka upp hliðstæðar reglur um einstaklinga og lagt er til að gildi um atvinnurekstur. Slík breyting hefði í för með sér geysilega róttækar breytingar á skattbyrði. Sérstaklega snertir slík breyting tilfinnanlega þá er bera mikil vaxtagjöld. Þótt áhrif breytinganna séu mikil í atvinnurekstri koma önnur ákvæði þar á móti. Þar má einkum nefna fyrningu af endurmetnu verði. Í frumvarpinu er lagt til að draga úr ósamræminu með öðrum hætti. Tekin er upp sú almenna regla að vaxtatekjur manna utan rekstrar komi ekki til skattlagningar með tilliti til þess að leyfilegir hámarks vextir viðhalda ekki raungildi eigna við núverandi ástand. Einnig er almenna reglan sú að vaxtagjöld verði á sama hátt ekki frádráttarbær. Afnáam frádráttarins myndi hins vegar skapa gífurlega erfiðleika hjá þeim aðilum sem eru að komast yfir eigið húsnæði eða eiga það eftir. Hér er því lagt til, þrátt fyrir meginregluna, að vaxtagjöld verði frádráttarbær vegna öflunar eigin húsnæðis innan ákveðinna marka. Þau mörk eru að sjálf-sögðu vandfundin. Við ákvörðun slíkra marka verður fyrst og fremst að hafa í huga þann hóp fólks sem verst er sett vegna öflunar eigin húsnæðis og koma þá m. a. eftirfarandi atriði til álita:

1. **Tegund lána.** Það meginsjónarmið sem lagt er til grundvallar er að vaxtagjöld séu aðeins frádráttarbær hjá einstaklingum utan atvinnurekstrar ef þau eru tilkomin vegna öflunar húsnæðis til eigin nota. Í flestum tilfellum eru slík lán tryggð með veði í fasteignum til

lengri eða skemmri tíma. Lán til skemmri tíma en til þriggja ára eru ekki algeng í slíkum tilfellum og er miðað við þann lánstíma.

Þegar um nýbyggingu er að ræða eru framkvæmdir fjármagnaðar með ýmsu móti. Í fyrstu eru margvíslegar lausaskuldir sem síðan er breytt að einhverju eða öllu leyti í lengri lán. Ef vaxtafrádráttur yrði eingöngu miðaður við fasteignatryggð lán til lengri tíma kæmi það mjög illa við þá sem í framkvæmdum standa.

Til að koma til móts við þessi sjónarmið er lagt til að öll vaxtagjöld vegna nýbyggingar eða kaupa íbúðarhúsnæðis til eigin nota séu frádráttarbær á næstu þremur skattárum frá því að bygging var hafin eða kaup gerð.

- Hámark vaxta- og verðtryggingarfrádráttar.** Meginsjónarmiðið er að létta fólki að komast yfir húsnæði sem er hæfilegt til eigin nota. Hinir tekjuhærri stofna almennt til meiri fjárfestingar og standa undir meiri vaxtakostnaði. Takmarkalaus vaxtafrádráttur kæmi því fyrst og fremst þeim til góða.

Vilji til slíkrar takmörkunar hefur verið áberandi í pólitískri umræðu um frádráttarbærni vaxta, en hins vegar hefur ávallt komið skýrt fram að taka verði tillit til þeirrar kynslóðar fólks sem háir harða baráttu að byggja sér og sínum framtíðarheimili. Við mat á hæfilegu hámarki má meðal annars líta til þess hve fólk með almennar tekjur getur staðið undir miklum greiðslum. Erfitt er að finna ákveðna viðmiðun þar sem fólk leggur oft mikla vinnu af mörkum til að ná takmarki sínu. En almennt má segja að hámarksfrádráttur, 1 500 000 kr. hjá einstaklingi og 3 000 000 kr. hjá hjónum, sé innan þessara marka.

Lögin gera einnig ráð fyrir að til frádráttar teljist vextir og áfallnar verðbætur á afborganir. Með þessu er fyrst og fremst litið til þeirrar byrði sem lánin eru á viðkomandi skattþegn en ekki verðbóta sem koma til greiðslu eftir langan tíma. Útlánastefna sem gerir ráð fyrir lágum vöxtum og verðbótum gerir það að verkum að greiðslubyrði lækkar í fyrstu og hefur það áhrif á hæfilegt hámark frádráttar.

Ýmislegt annað hefur áhrif á val þessa hámarks, sem er að sjálfsögðu ekki algilt og krefst stöðugs endurmats í ljósi aðstæðna og ríkjandi sjónarmiða á hverjum tíma.

Þar sem nú er liðið að lokum tekjuársins 1979 þykir þó ekki fært að leggja til að þessi breytta vaxtameðferð einstaklinga verði látin koma til framkvæmda við álagningu á tekjur þess árs. Er í 40. gr. frumvarpsins gert ráð fyrir að þessi ákvæði um breytta meðferð á vaxtatekjum og vaxtagjöldum einstaklinga komi til framkvæmda ári síðar en önnur ákvæði frumvarpsins.

III ÁHRIF AUKINNAR VERÐTRYGGINGAR FJÁRSKULDBINDINGA

Að undanfögnu hefur verðtrygging útlána farið í vöxt og stefnt er að frekari verðtryggingu samkvæmt lögum um stjórn efnahagsmála o. fl. frá 10. apríl 1979. Þessi ákvæði munu eflaust hafa veruleg áhrif. Ljóst er að verðtrygging útlána eyðir þeim hagnaði sem aðili hefur af því að skulda við verðbólguaðstæður og hefur því veruleg áhrif á stöðu skuldara.

Þau sjónarmið hafa komið fram að þar sem verðbætur séu greiðsla fyrir verðyrnun skulda sé ekki rétt að heimila skattalegan frádrátt vegna þeirra eða telja þær til tekna. Þessi sjónarmið eiga vissulega við rök að styðjast en við nánari athugun kemur í ljós að líta verður á þetta mál í mun víðara samhengi. Meðferð vaxta, verðbóta og gengismunar í skattframtölum atvinnurekstrarins er aðeins hluti af því stóra máli, sem til skoðunar kemur, þegar meta skal áhrif verðbólgu á reikningsskil fyrirtækja og þar með á skattalegar niðurstöður sem lagðar eru til grundvallar við skattlagningu. Aðgreining verðbóta frá vöxtum við þær aðstæður sem nú er búið við hér á landi kemur þar ekki að neinu haldi og getur jafnvel aukið á það misræmi og misrétti sem nú er búið við í skattalegu tilliti að því er atvinnurekstur varðar.

Áhrif verðbreytinga á atvinnureksturinn verður að meta miðað við stöðu hvers og eins. Það fyrirtæki sem þarf t. d. að binda eigið fé í útistandandi viðskiptaskuldum, sjóðseign,

bankainnstæðum og öðrum veltufjármunum, sem bera vexti sem eru langt undir verðbólguhlutfallinu eða bera jafnvel enga vexti, er að tapa á verðbólgunni. Aðgreining vaxta og verðbóta hjálpar ekkert í því tilviki. Á sama hátt eru þeir að hagnast á verðbólgunni sem skulda án þess að greiða vexti af skuldum eða greiða vexti sem eru langt undir verðbólguhlutfallinu.

Almennar skuldir atvinnurekstrarins eru með mjög fjölbreytilegum kjörum og sama er að segja um eignir atvinnurekstrarins, svo sem bankainnstæður, viðskiptakröfur, verðbréf o. fl. Nefna má t. d. hæstu vexti með verðbótapætti, margs konar millivexti af skuldum og innstæðum, dráttarvexti, fulla verðtryggingu auk lágra vaxta, verðtryggingu að hluta og hærrí vexti og mjög misháa vexti af skuldum og innstæðum í erlendum gjaldmiðlum með breytilegu gengi gagnvart íslenskri krónu. Þá er loks að nefna að fjölmargar skuldir og kröfur atvinnurekstrarins bera enga vexti. Ljóst er að aðgreining verðbótapáttar og vaxta verður að teljast illframkvæmanleg, auk þess sem slík aðgreining kemur ekki að notum við lausn þess viðfangs-efnis að mæla áhrif verðbreytinga á reikningsskil atvinnurekstrarins eins og áður segir.

Hinar nýju reglur um verðtryggingu fjárskuldbindinga draga því ekki úr nauðsyn þeirra breytinga sem lög nr. 40/1978 og frumvarp þetta gera ráð fyrir. Með því er stefnt að því meginmarkmiði að meta áhrif verðbreytinga á eigin fjárstöðu atvinnurekstrarins. Að því leyti sem fært þótti að fara inn á þessa braut eru notaðar hliðstæðar aðferðir og almennt eru viðurkenndar af fræðimönnum við gerð svokallaðra vísitölureikningsskila og lýst var hér að framan. Með þeim er stefnt að leiðréttingu á mun fleiri liðum reikningsskilanna en vextir, verðbætur og gengismunur hefur áhrif á, svo sem margs konar skammtímakröfum, skammtímaskuldum, vörubirgðum og öðru peningalegu veltufé.

IV FJÁRHAGSLEG ÁHRIF FRUMVARPSINS VEGNA BREYTINGA Á SKATTSTOFNUM

Það er ljóst, að þær breytingar sem felast í lögum nr. 40/1978 ásamt breytingartillögum skv. frumvarpinu munu hafa mikil áhrif varðandi skattlagningu í atvinnurekstri. Hins vegar er mjög erfitt að áætla hvaða áhrif breytingin hefur á tekjur ríkissjóðs. Breytingin er aðeins útreiknanleg með því að umbreyta framtölum einstakra aðila. Hvaða áhrif breytingin hefur á einstakan aðila er háð aldri eigna, skuldum, lánskjörum o. fl. Það er því óvinnandi verk að áætla áhrifin á tekjur ríkissjóðs með sæmilegri vissu. Hér er um mjög róttækar breytingar að ræða og slíkum breytingum fylgir ávallt nokkur óvissa. Þegar framtöl fara að berast í nokkrum mæli verður betra að áætla áhrifin og athuga hvort ástæða er til endurskoðunar einstakra ákvæða. Slík endurskoðun þyrfti fyrst og fremst að beinast að heimild til frestunar á skattlagningu verðbreytingarhagnaðar, sbr. 44. gr. eða 17. gr. frumvarpsins. Frumvarpið gerir ráð fyrir að heimilt sé að fresta 25% af verðbreytingarhagnaði, en þetta hlutfall hefur grundvallarþýðingu varðandi áhrif á skattlagningu og skattbyrði.

Endurmat eigna hefur þau áhrif að eignarskattstofn hækkar verulega og þrátt fyrir lækkun á eignarskattshlutfalli má gera ráð fyrir hækkun á eignarskatti aðila í atvinnurekstri.

Með tilliti til þeirrar óvissu sem er varðandi áhrif laganna á tekjur ríkissjóðs við skattlagningu atvinnurekstrar þótti ekki mögulegt að gera ráð fyrir öðru en óbreyttum tekjum við skattlagningu félaga að teknu tilliti til verðbreytinga milli ára.

Aðalatriðið er að tekju- og eignarskattar séu lagðir á skattstofna í hlutfalli við raunverulega afkomu og eignir, og á það er lögð megináhersla. Afkoman ræðst af almennum skilyrðum í þjóðfélaginu og er því grundvallaratriði varðandi tekjur ríkissjóðs. Ýmsir skattar atvinnurekstrarins voru hækkaðir við álagningu ársins 1979. Þessir skattar koma til frádráttar tekjuskatti. Má þar nefna aðstöðugjald, nýbyggingargjald, slysa-, líf- og atvinnuleysistryggingu, sérstakan skatt á verslunar- og skrifstofuhúsnæði og fasteignagjöld. Á þetta er bent vegna þess að þótt lögin sem slík hafi vissulega áhrif á skattlagningu eignanna hafa almenn skilyrði og önnur skattlagning grundvallarþýðingu.

Athugasemdir við einstakar greinar.

Um 1. gr.

Hér er lagt til að samlögum og öðrum þeim samtökum er falla undir 4. tl. 2. gr. laga nr. 40/1978 verði gert að skila sambærilegum gögnum við skráningu og sameignarfélögum.

Um 2. gr.

Í a-lið er lagt til að tekin verði upp almenn skilgreining á því hvað teljist tekjur. Tekjuhugtakið verður að vísu aldrei skilgreint tæmandi með einni setningu en slík skilgreining hefur þó verið í tekjuskattslögum allt frá því að fyrstu almennu tekjuskattslögin voru sett árið 1921 og þykir varhugavert að sleppa henni alveg. Er málsliðurinn næstum samhljóða upphafsmálslið 7. gr. laga nr. 68/1971 en þaðan er orðalagið komið úr 8. gr. laga nr. 74/1921. Í þessari orðalagsbreytingu felst ekki efnisbreyting frá lögum nr. 40/1978, sbr. 9. tl. C-liðar 7. gr. þeirra, en þó verður að telja að með þessu orðalagi sé lögð á það aukin áhersla að tekjuhugtakið verði að skýra mjög rúmt og að sú upptalning er á eftir fylgir sé alls ekki tæmandi heldur einungis tekin í dæmaskyni.

Í b- og c-lið er lagt til að eftirlaun séu skattalega lögð að jöfnu við lífeyri, enda sambærilegar greiðslur sem ekki eru skýr mörk á milli.

Um d-lið: Hér er lagt til að barnalífeyrir sem greiddur er skv. 14. og 35. gr. almannatryggingalaga, vegna áfalla eða erfiðra aðstæðna, verði undanþeginn skattskyldu á sama hátt og barnsmeðlög ef annað hvort foreldra er látið eða barn er ófeðrað. Samkvæmt 16. gr. laga nr. 68/1971 hefur almenna reglan verið sú að greiðslur þessar hafa verið skattskyldar að hálfu.

Í e-lið er lagt til að tekin verði af öll tvímæli um að allar tekjur tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi falli undir B-lið greinarinnar, enda þótt eðli sínu samkvæmt kunnir tekjurnar einnig að falla undir einhvern annan lið í greininni. Sé útleiga húsnæðis eða lausafjár t. d. orðin svo umfangsmikil að unnt sé að telja að um atvinnurekstur sé að ræða skulu leigutekjurnar taldar falla undir B-lið 7. gr. en ekki 1. tl. C-liðar, en það getur skipt allverulegu máli fyrir gjaldþegn undir hvorn liðinn tekjurnar teljast falla.

Um 3. gr.

Hér er lagt til að almenna reglan verði sú að til tekna skuli teljast verðbætur á höfuðstól og vexti í stað verðbóta á afborganir og vexti. Í þessu felst að hækkun á höfuðstól vísitölutryggðrar kröfu eða inneignar á skattárinu telst til tekna án tillits til þess hvort eða að hvaða marki sú hækkun fæst greidd á árinu í formi hækkunar afborgana. Í framhaldi af þessu er lagt til að gengishagnaður skuli allur tekjufærður á því ári sem gengisbreyting á sér stað. Ástæðan fyrir því að tillaga er gerð um að tekjufæra þegar í stað hækkun á nafnverði höfuðstóls verðtryggðra krafna eða inneigna er sú að skv. 22. gr. frumvarpsins miðast gjaldfærsla, sem kemur til leiðréttingar þessum fjármagnstekjum, við höfuðstól. Nettóáhrif þessara greina beggja eru því þau að skattskyldir verða einungis vextir umfram verðbólguþing. Séu vaxtatekjur hins vegar minni en nemur verðbólguþinginu telst mismunur á verðryrnun höfuðstólsins og vöxtunum til gjalda. Hliðstæðar tillögur eru gerðar til breytinga á ákvæðum 51. gr. laga nr. 40/1978 um vaxtagjöld, sbr. 20. gr. frumvarpsins.

Þessar breytingartillögur snerta einungis vaxtatekjur lögaðila og vaxtatekjur manna sem tengdar eru atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi.

Vaxtatekjur manna utan rekstrar eru í heild frádráttarbærar frá tekjum skv. a-lið 10. gr. frumvarps þessa en vaxtatekjur af öðru en sparifé geta hins vegar skert heimild til vaxtafrádráttar skv. d-lið 10. gr. frumvarpsins og þykir ekki fært að láta þá skerðingu miðast við annað en verðbætur af afborgunum og vöxtum.

Um þessi atriði vísast nánar til almennra athugasemda.

Um 4. gr.

Hér er vísað til ákvæðis til bráðabirgða IV sem heimilar val milli tveggja aðferða við endurmat fasteigna. Val endurmatsaðferðar er bindandi varðandi útreikning söluhagnaðar þegar þessar eignir eru seldar.

Um 5. gr.

Hér eru tekin af tvímæli um að yfirfæranleg rekstrartöp skuli notuð til frádráttar, áður en fyrning vegna söluhagnaðar er heimiluð.

Um 6. gr.

Samkvæmt 15. gr. laganna er söluhagnaður af sölu lausafjár, sem eigi er heimilt að fyrna, ávallt skattskyldur án tillits til eignarhaldstíma. Þar sem söluhagnaðurinn telst mismunur á söluverði og kaupverði, upphækkuðu eftir byggingarvísitölu, er hins vegar ljóst að sjaldnast verður um söluhagnað að ræða við sölu á eignum sem hafa tiltölulega skamman endingartíma. Afleiðingin af því að hafa þessa reglu almenna yrði því sú að á almenning og skattyfirvöld yrði lögð allveruleg vinna, t. d. við uppgjör og yfirferð vegna sölu einkabíla, án þess að um skattskyldan söluhagnað yrði að ræða nema í undantekningartilvikum. Slík skrifinnaska, án verulegs tilgangs, er að sjálfsögðu óæskileg. Er því lagt til að söluhagnaður manna af lausafé sem ekki er notað í atvinnurekstri sé skattfrjálst nema sala þessara eigna falli undir atvinnurekstur skattaðila eða eignanna hafi verið aflað til að selja þær aftur með hagnaði. Er sönnunarbyrðin látin hvíla á gjaldanda, enda hætt við að reynt verði að misnota þessa hagræðingarreglu.

Ljóst er að skattyfirvöld geta ekki gert mjög strangar kröfur til þessarar sönnunar, en atriði sem hafa myndu veruleg áhrif á sönnunarmatið væri t. d. fjöldi þeirra lausafjármuna (t. d. bíla) sem viðkomandi gjaldandi hefði selt á viðkomandi skattári og hinum næstu á undan, aðstæður við kaup og sölu þessara lausafjármuna, þau not sem gjaldandi hefur haft af hlutum á eignarhaldstíma o. s. frv.

Um 7. gr.

Stærðarmörk varðandi skattfrelsi söluhagnaðar íbúðarhúsnæðis skapa vandamál þegar skipt er um húsnæði. Ef nýtt íbúðarhúsnæði er keypt eða nýbygging hafin áður en selt er getur gjaldandi farið yfir stærðarmörk á ákveðnu tímabili þótt hann ætli sér að selja fyrra húsnæði og nota það til að greiða hið nýja. Þess vegna þykir nauðsynlegt að miða stærðarmörkin við stærð íbúðarhúsnæðis í eigu gjaldanda áður en nýbygging var hafin eða kaup fóru fram.

Í greinina skorti ákvæði um hvenær og hvernig skattleggja skyldi söluhagnað sem frestað hefur verið en síðan ekki varið til öflunar íbúðarhúsnæðis innan tilskilins tíma. Er hér lagt til að hliðstæðar reglur gildi um það og um söluhagnað sem heimilt er að fyrna, sbr. 13. gr. laganna.

Um 8. gr.

Kveðið er nánar á um hvenær skattyfirvöldum er heimilt að meta gangverð eigna í makaskiptasamningum. Greinin þarfnast ekki nánari skýringa.

Um 9. gr.

Hér er kveðið á um að endurgjald, sem atvinnurekandi reiknar vegna vinnuframlags síns, teljist með þeim tekjum er einungis sæta frádrætti samkvæmt 30. gr. laganna. Með þessar tekjur skal því, hvað frádrátt snertir, farið á sama hátt og launatekjur frá ótengdum aðila.

Um 10. gr.

Eins og nánar er rætt í almennum athugasemdum hefur verðbólgan geysimikil áhrif á efnahag þeirra sem peningaverðseignir eiga sem og þeirra sem skulda. Við skattlagningu hefur hingað til ekki verið tekið tillit til þessara áhrifa. Þvert á móti hafa fengnir vextir verið taldir til tekna og skattlagðir en greiddir vextir verið frádráttarbærir. Þrátt fyrir þá staðreynd að vaxtahlutföll hafa hin síðari ár farið síhækkandi til þess að vega upp á móti vaxandi verðbólgu hafa vextir í þjóðfélaginu almennt verið undir verðbólguþigginu á undanförunum árum. Afleiðingin af þessu hefur orðið sú að eigendur fjárfagna hafa orðið að sæta því að hækkandi „fjármagnstekjur“ hafa verið skattlagðar, enda þótt bilið milli verðbólguþigstigs og „vaxtatekna“ hafi í reynd síst mjökkað og tap þeirra af því að eiga þessar kröfur því fremur aukist en hitt. Á sama hátt hafa skuldarar getað gjaldfært æ hærri vaxtafjárhæðir á sama tíma og hagnaður þeirra af lækkun höfuðstóls skuldanna hefur aukist hröðum skrefum.

Við þessum vanda varðandi atvinnureksturinn er brugðist í lögum nr. 40/1978, m. a. með ákvæðum 44. og 45. gr. um tekjufærslu í atvinnurekstri vegna verðbreytinga af skuldum umfram tiltekna eignir. Í frumvarpi þessu, einkum 22. gr., eru nokkrar tillögur um endurskoðun þessara ákvæða. Þannig endurskoðuð fela ákvæðin í raun í sér að kröfueigendur í atvinnurekstri geta gjaldfært mun á verðbólgu og „fjármagnstekjum“ ef vextir eru neikvæðir en til tekna koma endanlega einungis vextir umfram verðbólgu. Á sama hátt geta skuldarar í rekstri einungis að lokum gjaldfært þann hluta fjármagnskostnaðar sem umfram er verðbólgu en séu vextir lægri en verðbólgu fær skattaðili í reynd tekjufærslu vegna skuldanna. Þar sem vextir eru almennt undir verðbólgu hafa þessar reglur í för með sér að almennt munu skuldarar í rekstri ekki einungis missa vaxtafrádrátt heldur og fá tekjufærslu vegna skulda sinna. Þeir sem eiga peningaverðseignir í rekstri umfram skuldir munu almennt ekki einungis losna við að fá til tekna vextina heldur og fá gjaldfærslu vegna þessara eigna.

Lög nr. 40/1978 gera hins vegar ekki ráð fyrir að hróflað verði við hefðbundnum reglum um „fjármagnstekjur“ eða „fjármangskostnað“ manna utan rekstrar. Þar skulu vaxtagjöld frádráttarbær að fullu en vaxtatekjur að fullu skattskyldar með mikilvægum undantekningum varðandi sparifé. Af þessu leiðir gífurlegt ósamræmi milli einstaklinga utan reksturs og aðila í atvinnurekstri. Vissulega kæmi til greina að taka upp hliðstæðar reglur um einstaklinga og þær sem lagt er til að gildi um atvinnurekstur. Ekki þykir þó á þessu stigi fært að ganga svo langt, þar sem slík breyting hefði í för með sér í einu veffangi geysilega róttækar breytingar á skattbyrði, þar sem skattþunginn flyttist af sparifjáreigendum yfir á skuldara. Yrði slík skyndibreyting tilfinnanlegri utan rekstrar en innan vegna þess að ýmis önnur nýmæli í lögum nr. 40/1978, er vegið geta á móti þessari breytingu í rekstri, t. d. fyrning af endurmetnu verði, hafa ekki áhrif á menn utan rekstrar. Í a-, b- og d-lið þessarar greinar er lagt til að í stað slíkrar mótfærslu verði tekin upp sú meginregla að vaxtatekjur manna utan rekstrar komi ekki til skattlagningar en vaxtagjöld verði á hinn bóginn almennt ekki frádráttarbær hjá þessum aðilum. Afnáam frádráttarins myndi hins vegar skapa gífurlega erfiðleika hjá þeim aðilum sem eru að komast yfir eigið húsnæði eða eiga það eftir. Hér því lagt til, þrátt fyrir meginregluna, að vaxtagjöld verði frádráttarbær vegna öflunar eigin húsnæðis innan ákveðinna marka.

Þau mörk eru að sjálfsögðu vandfundin. Við ákvörðun slíkra marka verður fyrst og fremst að hafa í huga þann hóp fólks sem verst er sett vegna öflunar eigin húsnæðis og koma þá m. a. eftirfarandi atriði til álita:

1. **Tegund lána.** Það meginsjónarmið sem lagt er til grundvallar er að vaxtagjöld séu aðeins frádráttarbær samkvæmt þessari grein ef þau eru tilkomin vegna öflunar húsnæðis til eigin nota. Í flestum tilfellum eru slík lán tryggð með veði í fasteignum til lengri eða skemmri tíma. Lán til skemmri tíma en til þriggja ára eru ekki algengt í slíkum tilfellum og er miðað við þann lánstíma.

Þegar um nýbyggingu er að ræða eru framkvæmdir fjármagnaðar með ýmsu móti. Í fyrstu eru margvíslegar lausaskuldir sem síðan er breytt að einhverju eða öllu leyti í lengri lán. Ef vaxtafrádráttur yrði eingöngu miðaður við fasteignatryggð lán til lengri tíma kæmi það mjög illa við þá sem í framkvæmdum standa.

Til að koma til móts við þessi sjónarmið er lagt til að öll vaxtagjöld vegna nýbyggingar eða kaupa íbúðarhúsnæðis til eigin nota séu frádráttarbær á næstu þremur skattárum frá því að bygging var hafin eða kaup gerð.

2. **Hámark vaxta- og verðtryggingarfrádráttar.** Meginsjónarmiðið er að létta fólki að komast yfir húsnæði sem er hæfilegt til eigin nota. Hinir tekjuhærra stofna almennt til meiri fjárfestingar og standa undir meiri vaxtakostnaði. Takmarkalaus vaxtafrádráttur kæmi því fyrst og fremst þeim til góða.

Vilji til slíkrar takmörkunar hefur verið áberandi í pólitískri umræðu um frádráttarbærni vaxta, en hins vegar hefur ávallt komið skýrt fram að taka verði tillit til þeirrar kynslóðar fólks sem háir harða baráttu að byggja sér og sínum framtíðarheimili. Við mat á hæfilegu

hámarki má meðal annars líta til þess hve fólk með almennar tekjur getur staðið undir miklum greiðslum. Erfitt er að finna ákveðna viðmiðun þar sem fólk leggur oft mikla vinnu af mörkum til að ná takmarki sínu. En almennt má segja að hámarksfrádráttur, 1 500 000 kr. á einstaklingi og 3 000 000 kr. hjá hjónum, sé innan þessara marka.

Lögin gera einnig ráð fyrir að til frádráttar teljist vextir og áfallnar verðbætur á afborganir. Með þessu er fyrst og fremst litið til þeirrar byrði sem lánin eru á viðkomandi skattþegn, en ekki verðbóta sem koma til greiðslu eftir langan tíma. Útlánastefna sem gerir ráð fyrir lágum vöxtum og verðbótum gerir það að verkum að greiðslubyrði lækkar í fyrstu og hefur það áhrif á hæfilegt hámark frádráttar.

Ýmislegt annað hefur áhrif á val þessa hámarks, sem er að sjálfsögðu ekki algilt og krefst stöðugs endurmats í ljósi aðstæðna og ríkjandi sjónarmiða á hverjum tíma.

Þar sem nú er liðið að lokum tekjuársins 1979 þykir þó ekki fært að leggja til að þessi breytta vaxtameðferð einstaklinga verði látin koma til framkvæmda við álagningu á tekjur þess árs. Er í 40. gr. frumvarpsins gert ráð fyrir að þessi ákvæði um breytta meðferð á vaxtatekjum og vaxtagjöldum einstaklinga komi til framkvæmda ári síðar en önnur ákvæði frumvarpsins.

Um 11. gr.

Í a-lið greinarinnar er orðið nafnverð fellt niður þar sem um verðtryggðar skuldbindingar getur verið að ræða og er þá orðið nafnverð villandi. Vísað er til 2. mgr. 5. tl. 74. gr. laganna varðandi eignir þessar.

Í b-lið greinarinnar er lagt til að heimilt verði að færa niður kostnaðarverð vörubirgða um 10%. Eðlilegt þykir að heimild til niðurfærslu sé að finna í þessari grein laganna en fram að þessu hefur heimildin aðeins verið í matsreglum eigna. Heimilt hefur verið að færa vörubirgðir niður um 30% fram að þessu. Með ákvæðum 22. gr. frumvarps þessa um tekju- og gjaldfærslu vegna verðbreytinga verður grundvallarbreyting á meðferð slíkra eigna. Vegna hinna nýju ákvæða eru forsendur niðurfærsluheimildarinnar verulega breyttar. Hins vegar er ávallt falin áhætta og kostnaður við geymslu vörubirgða og því eðlilegt að heimilt sé að færa vörubirgðir niður um allt að 10%. Með 44. gr. frumvarps þessa er kveðið á um að breytingin skuli verða í áföngum.

Í c-lið greinarinnar er lagt til að orðið verðbætur falli niður þar sem það er óþarft og getur verið villandi.

Í d-lið er lagt til að 7. tl. verði felldur niður. Þar sem endanleg niðurstaða mótfærslu skv. 22. gr. laga þessara felur í sér að í reynd eru einungis vaxtatekjur umfram verðbólguþrusti skattskyldar þykir óþarfi að hafa sérreglu um sparifjórðingvexti í atvinnurekstri.

Um 12. gr.

Í 1. mgr. felst sú efnisbreyting að fyrningarhlutföll eru lækkuð, en að athuguðu máli þóttu þau of há að teknu tilliti til stöðugs endurmats og raunverulegs endingartíma fyrnanlegra eigna, sbr. það sem segir í almennum athugasemdum.

Fyrningar skipa og skipsbúnaðar lækka úr 10% í 8%, loftfara og fylgihluta þeirra úr 12% í 10% og annarra véla og tækja úr 18% í 12%. Auk þess er heimild fjármálaráðherra til að ákveða hámarksfyrningu mannvirkja lækkuð úr 10% í 6%.

Í 1. málsl. 1. mgr. er gert að skyldu að fyrna eignir samkvæmt þeim hlutföllum sem fram koma í greininni en áður voru fyrningar frjálssar samkvæmt vali skattaðila að tilteknu hámarki. Með breytingunni er stefnt að því að fyrningar séu sambærilegar og séu ekki breytilegar eða jafnvel felldar niður með tilliti til afkomu. Rekstrartöp eru yfirfæranleg þar til þau eru að fullu jöfnuð en þau eru hins vegar ekki háð verðbreytingarákvæðum laganna. Ef skattaðili hefði frjálst val gæti hann haft veruleg áhrif á myndun rekstrartaps annars vegar og ófyrndar eftirstöðvar endurmetanlegra eigna hins vegar. Ef frjálst val ætti að vera um fyrningarhlutfall væri nauðsynlegt að beita verðbreytingarstuðli við útreikning yfirfæranlegra rekstrartapa, sem lögin gera ekki ráð fyrir.

Um 13. gr.

Viðmiðun við skiptingu fyrningargrunns mannvirkja í fyrningarflokka er breytt úr rúmmáli í fasteignamat. Ef fasteignamat er ekki fyrir hendi skal þó miða við rúmmál. Fasteignamatið er eðlilegri viðmiðun þar sem það gerir ráð fyrir mismunandi verðmætamati eftir gerð einstakra byggingarluta.

Um 14.–17. gr.

Í þessum greinum felast engar efnisbreytingar frá ákvæðum laga nr. 40/1978. 14., 15. og 16. gr. frumvarpsins eru orðréttar eins og 40. gr. laga nr. 40/1978. 17. gr. frv. er samhljóða 41. gr. laga nr. 40/1978. Ástæður fyrir þessum formbreytingum eru eingöngu þær að aðlaga greinaröð laganna að breyttri staðsetningu ákvæðis um tekju- eða gjaldfærslu vegna verðbreytinga.

Um 18. gr.

Samkvæmt ákvæðum 22. gr. í frumvarpinu er lagt til að mótreikningur fyrninga samkvæmt 44. og 45. gr. laganna skuli lagður niður. Samkvæmt 45. gr. laga nr. 40/1978 skal 15% af tekjufærslu koma til tekna á skattári en skattlagningu 85% er frestað með færslu á mótreikning fyrninga. Hefur þótt einfaldara og eðlilegra að sú frestun sem verði heimiluð á skattlagningu vegna verðbreytinga færast til lækkunar fyrnanlegra eigna og lækki þar með fyrningarmöguleika. Í stað þess að heimila frestun á 85% af tekjum vegna verðbreytinga er lagt til að aðeins verði heimilt að fresta 25% tekjufærslu. Í því sambandi verður einnig að hafa í huga að til frádráttar tekjum má færa verðbætur og gengistap af höfuðstól skulda, en ekki aðeins af afborgunum eins og löggin gerðu ráð fyrir. Varðandi þessi atriði vísast einnig til almennra athugasemda.

Um 19. gr.

Grein þessi þarfnast ekki skýringa.

Um 20. gr.

Í a-lið er lagt til að þeir sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi færi til gjalda áfallnar verðbætur á höfuðstól en ekki afborganir. Tekjufærsla skv. 22. gr. frumvarpsins reiknast af höfuðstól skulda og því er eðlilegt að heimilt sé að gjaldfæra áfallnar verðbætur á höfuðstól.

Hjá aðilum sem ekki stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi er ekki um tekjufærslu eða ræða samkvæmt 22. gr. Hins vegar eru vaxtagjöld ekki frádráttarbær hjá mönnum nema til öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Í e-lið er lagt til að einungis megi draga frá tekjum verðbætur sem falla á afborganir í slíkum tilfellum. Með því er frádráttarbærni vaxtagjaldanna tengd greiðslubyrði en verulegt ósamræmi er milli greiðslubyrði og áfallinna verðbóta á höfuðstól. Ósamræmið verður meira eftir því sem lánin eru lengri.

Breytingar samkvæmt b-, c- og d-lið eru í samræmi við breytingu sem lagt er til að verði í a-lið.

Um 21. gr.

Hér er einungis um orðalagsbreytingu að ræða sem þarfnast ekki skýringa.

Um 22. gr.

Grein þessi kemur í stað 44. og 45. gr. laga nr. 40/1978 og byggir á sömu meginhugsun og þar. Um nánari skýringar á þessum hugmyndum og áhrifum þeirra vísast til almennra athugasemda. Það eru einkum tvö efnisatriði sem lagt er til að breytt verði frá 44. og 45. gr. laganna. Annars vegar er lagt til að séu skattalega óverðtryggðar eignir hærri en skuldir, og aðili því að tapa á verðbólgunni, skuli heimiluð gjaldfærsla sem verðrýmun munarins nemur.

Með þessari breytingu gengur reglan í báðar áttir en eðlilegt þykir að taka jafnt tillit til hagnaðar og taps vegna verðbreytinga. Ef það er ekki gert er hætt við að skattaðilar stofni til fjárfestingar og skulda beinlínis vegna ákvæða laganna. Slíkt er mjög óæskilegt og nauðsynlegt

að þessi mikilvæga regla um útreikning vegna verðbreytinga sé hlutlaus og hafi svipuð áhrif hjá aðilum með sambærilegan rekstur og aðstæður. Hins vegar er lagt til að mótreikningur fyrninga verði lagður niður en tekjufærslu samkvæmt greininni verði í þess stað heimilt að dreifa að vissu marki með flýtfyrningum, sbr. 18. gr. frumvarps þessa og athugasemdir við þá grein.

Um 23. gr.

54. og 55. gr. laganna eru sameinaðar í eina grein er verði 55. gr. Að öðru leyti felast einungis orðalagsbreytingar í þessari grein.

Um 24. gr.

Eðlilegt þykir að skattstjóri megi nota heimildir þær sem í greininni felast, en ríkisskattstjóri setur þeim starfsreglur.

Um 25. gr.

Í a-lið felst ekki efnisbreyting.

Með breytingu samkvæmt b-lið er kveðið á um að ef annað hjóna getur ekki notað frádrátt sé hinu heimilt að nota hann. Þetta getur t. d. átt við um frádrátt vegna stofnunar heimilis ef annað hjóna er tekjulaust.

Um 26. gr.

Með breytingu samkvæmt a-lið er kveðið skýrar á um þau tímamörk sem miða skal við vegna stofnunar og slita hjúskapar.

Með breytingu samkvæmt b-lið er kveðið skýrar á um útreikning persónuafsláttar vegna látins maka.

Um 27. gr.

Röng tilvísun er í lögnum og er hér einungis um leiðréttingu að ræða.

Um 28. gr.

Samkvæmt 52. gr. laga nr. 68/1971 var skattstjóra heimilt að taka til greina umsókn skattþegns um lækkun skattgjaldstekna ef skattþegn lætur af störfum vegna aldurs og gjaldþol hans skerðist verulega af þeim sökum. Lög nr. 40/1978 gerðu ráð fyrir staðgreiðslukerfi og því var heimild þessi óþörf. Vegna breyttra aðstæðna þótti því nauðsynlegt að lögfesta þessa heimild aftur.

Um 29. gr.

Sett eru skýrari ákvæði um hver telst framfærandi barns samkvæmt þessari grein.

Um 30. gr.

Í a-lið er lagt til að ófyrnanlegt lausafé manna, sem ekki er notað í atvinnurekstri, verði talið til eignar á upphaflegu kaup- eða kostnaðarverði án endurmats. Er ákvæði þetta í beinum tengslum við ákvæði 6. gr. frumvarpsins en bæði stefna þessi ákvæði að því, að einfalda framtalsgerð almennings með því að gera framreikning á stofnverði ófyrnanlegs lausafjár óþarfan. Þeir fjármunir sem hér um ræðir eru fyrst og fremst einkabílar. Hingað til hefur gjaldendum verið heimilað að telja þá til eignar á upphaflegu stofnverði að frádreginni 10% lækkun fyrir hvert ár eignarhaldstíma.

Um ákvæði b-liðs greinarinnar vísast til athugasemdar við b-lið 11. gr. frumvarpsins.

Í c-lið greinarinnar er lagt til að ótvírætt verði tekið fram að skuldabréf, önnur slík verðbréf og útistandandi skuldir skuli telja til eignar ásamt áföllnum vöxtum og verðbótum á höfuðstól.

Um 31. gr.

Í greininni felast þrenns konar breytingar frá gildandi lögum.

Í fyrsta lagi er lagt til að niður verði fellt sérákvæði í lögum um að ógreiddar uppbætur á keyptar afurðir og ógreiddur afsláttur teljist til skulda þar eð sú niðurstaða leiðir af almennum reglum og slíkt sérákvæði því óþarft.

Í öðru lagi er tekið fram að með skuldum í árslok teljist áfallnar verðbætur á höfuðstól þeirra. Verðtryggðar skuldir eru því metnar á sama hátt og verðtryggðar eignir að því er eignarskattstofn varðar, sbr. c-lið 30. gr. frumvarpsins.

Í þriðja lagi er lagt til að gjöld lögð á tekjur eða hreina eign á næsta ári eftir lok reikningsárs teljist ekki til skulda í þessu sambandi. Þessi breytingartillaga leiðir fyrst og fremst af ákvæðum laga nr. 40/1978 og frumvarps þessa um tekju- eða gjaldfærslu vegna verðbreytinga. Samkvæmt 22. gr. frumvarps þessa ræður skuldastaða um áramót úrslitum um fjárhæð tekju- eða gjaldfærslu vegna verðbreytinga. Því hærri sem skuldirnar eru þeim mun óhagstæðari verða ákvæði 22. gr. frumvarpsins gjaldendum, þar eð í rauninni eru gjaldendum í rekstri reiknaðar tekjur af öllum skuldum sem samsvara rýrnun höfuðstóls skuldanna í verðbólgunni. Þar sem þeir skattar er hér um ræðir (þ. e. fyrst og fremst tekju og eignarskattar) eru ekki álagðir fyrr en allöngu eftir áramót og þar sem hæð þessara skatta er við það miðuð að þeir greiddust eftir á er mjög óeðlilegt að taka þá inn í þessa mynd. Er því lagt til að þeir teljist ekki til skulda og mun sú breyting í flestum tilvikum vera gjaldengum til hagsbóta þegar á heildina er lítið.

Um 32. gr.

Verulegar breytingar verða á skattalegri meðferð sparifjár manna utan atvinnurekstrar og eyðir það óvissu um skattskyldu fjármagnstekna af sparifé. Fjármagnstekjur af sparifé þessara aðila verða í öllum tilfellum skattfrjálsar.

Varðandi eignarskattsálagningu er hins vegar lagt til að breyting verði gerð sem virkar til íþyngingar. Lagt er til að sparifé manna umfram skuldir myndi ekki stofn til álagningar eignarskatts, en sparifé er svarar til skulda skattaðila myndar eignarskattstofn. Í lögum var gert ráð fyrir að tilteknar skuldir sem samsvara hámarksláni frá Húsnæðismálastjórn teljist ekki með í þessu sambandi. Sama regla er notuð í lögum varðandi útreikning skattskyldra vaxtatekna. Þessi regla á ekki lengur við varðandi vaxtatekjur og því þykir ekki réttlætjanlegt að viðhalda slíkri reglu aðeins að því er varðar eignarskattstofn. Bæði er það þýðingarlítið og eins er eðlilegt að líta einungis á sparifé skattaðila umfram skuldir sem sparnað.

Lagt er til að sparifé í atvinnurekstri hlíti sömu reglum og aðrar peningaeignir.

Um 33. gr.

Mjög verulegar breytingar voru gerðar á skipan ríkisskattanefndar í lögum nr. 40/1978. Þar er gert ráð fyrir að þrír menn skuli eiga sæti í nefndinni og hafa það starf að aðalstarfi.

Núgildandi skipan er sú að í nefndinni eiga sæti þrír menn og þrír til vara. Ekki er gerð sú krafa að þeir hafi starfið að aðalstarfi.

Með þessari breytingu er farin millileið. Gerð er sú krafa að tveir menn hafi starfið að aðalstarfi en fjórir ekki. Með því er tryggt að fleiri aðilar en hinir fastráðnu nefndarmenn komi sjónarmiðum á framfæri, og gætu slíkir menn komið í stað meðdómara sem oft eru kallaðir til hjá dómstólum.

Breytingin gerir einnig ráð fyrir að nefndin geti starfað í tvennu lagi sem tryggir hraðari afgreiðslu mála.

Um 34. gr.

Samhliða frumvarpi því er síðar varð að lögum nr. 40/1978 var flutt frumvarp til laga um staðgreiðslu opinberra gjalda og voru innheimtuákvæði um tekju- og eignarskatt í því frumvarpi. Staðgreiðslufrumvarpið dagaði uppi í meðförum þingsins og því skortir í lögum nr. 40/1978 ákvæði um innheimtu skatta og skyld efni. Er lagt til að úr þessu verði bætt með því að bæta nýjum kafla inn í lögin.

Um 109. gr.

Í grein þessari felast ekki neinar efnisbreytingar frá þeim ákvæðum er gilt hafa hingað til. Inn í þessa grein eru felld ákvæði um heimild til sameiginlegrar innheimtu opinberra gjalda er fram til þessa hafa verið í sérlögum, lög nr. 68 27. apríl 1962.

Um 110. gr.

Með þessari grein er lagt til að formi fyrirframinnheimtu verði breytt frá því sem nú er en slík breyting er nauðsynleg vegna þeirrar breyttu álagningarframkvæmdar sem lög nr. 40/1978 kveða á um. Í stað þess að ákveða fyrirframgreiðslu í heild sem tiltekinn hundradshluta álagðra gjalda síðasta árs og skipta þeirri upphæð á fimm gjalddaga er gert ráð fyrir að fyrirframgreiðsla á hverjum gjalddaga fram að álagningu verði ákveðinn hundradshluti af gjöldum fyrra árs. Að öðru leyti felast ekki í greininni verulegar breytingar á gildandi reglum, en ýmsar af þeim reglum sem hér er lagt til að lögfestar verði eru nú í reglugerð.

Um 111. gr.

Greinin er samhljóða 43. gr. laga nr. 68/1971.

Um 112. gr.

Fyrri málsgrein greinarinnar um skyldu gjaldenda til greiðslu dráttarvaxta er efnislega óbreytt frá þeim ákvæðum er hingað til hafa gilt um þetta efni.

Í síðari málsgreininni er fjallað um skyldu ríkissjóðs til greiðslu vaxta ef í ljós kemur að skattar hafa verið ofgreiddir. Er lagt til að skyldur ríkissjóðs til vaxtagreiðslna í þessum tilvikum verði verulega auknar. Í 46. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 8. gr. laga nr. 60/1973 er ákvæði þess efnis að komi í ljós við álagningu að gjaldandi hafi með fyrirframgreiðslu sinni greitt meira en nemur heildarupphæð álagðra skatta skuli hann eiga rétt á $\frac{1}{2}\%$ mánaðarvöxtum af ofgreiðslunni. Önnur ákvæði um skyldu ríkissjóðs til greiðslu vaxta af ofborguðum sköttum er ekki að finna í eldri lögum. Hefur framkvæmdin verið sú að vaxtakröfum hefur alfarið verið neitað ef upphafleg álagning er lækkuð eftir að greiðsla á sér stað. Með þessari grein er lagt til að ríkissjóði verði gert skylt að greiða vexti af ofgreiddum sköttum án tillits til þess hvort of há fyrirframgreiðsla eða röng frumálagning hefur orsakað ofgreiðsluna. Er kveðið á að vextirnir skuli vera hinir sömu og eru af innstæðum á almennum sparisjóðsbókum á hverjum tíma, en það eru hinir almennu vextir sem gilda í þjóðfélaginu.

Um 113. gr.

Hér er kveðið á um skyldur launagreiðanda til að halda eftir af launum starfsmanna sinna til greiðslu skatta. eru reglur þessar að ýmsu leyti skýrari en reglur núgildandi laga en ekki er um verulega efnisbreytingu að ræða.

Um 114. gr.

Greinin fjallar um ábyrgð á skattgreiðslum í ýmsum tilvikum og er að mestu efnislega óbreytt frá dreifðum ákvæðum í gildandi lögum. Í 1. málslíð 1. mgr. er lagt til að hjón beri ábyrgð á sköttum hvors annars og geti innheimtumaður gengið að hvoru hjóna til greiðslu á sköttum þeirra beggja. Þykir ekki verða komist hjá sameiginlegri ábyrgð hjóna, þrátt fyrir takmarkaða sérsköttun. eru ástæður þess bæði efnislegar og framkvæmdalegar. Sérsköttun skv. lögum nr. 40/1978 er aðeins takmörkuð. Tekjur af eignum eru alltaf skattlagðar hjá því hjóna sem hærri hefur launatekjur eða skyldar tekjur, án tillits til þess hvort hjóna á þær eignir er tekjurnar gefa. Slíkar tekjur geta því hæglega verið skattlagðar hjá því hjóna sem ekki á eignirnar og væri það ótæk niðurstaða að innheimtumaður geti ekki gengið að hinum raunverulega eiganda til greiðslu þessara skatta. Hið sama á við um eignarskattinn en hann skiptist jafnt milli hjóna án tillits til þess hvaða eignir hvort hjóna um sig telst eiga. Gagnkvæm ábyrgð hjóna ætti einnig að geta minnkað kostnað við innheimtu og einfaldað framkvæmd verulega.

Í 2. málslíð er kveðið á um rétt þess hjóna er skattgreiðslu annast eða erfingja þess til

endurgreiðslu úr hendi hins hjóna eða erfingja þess. Í ákvæðinu felst að sín á milli skulu hjónin skipta tekjuskattsgreiðslunum í hlutfalli milli skattskyldra tekna hvors um sig. Að því er eignarskattinn varðar skiptir ekki máli við þetta uppgjör hvort um hjúskapareign eða séreign er að ræða. Við tekjuskattsuppgjörið ber að líta fram hjá því hjá hvoru hjóna eignartekjur skv. c-lið 7. gr. hafa verið skattlagðar heldur ber að skipta öllum tekju- og frádráttarliðum milli hjóna eftir því hvoru hjóna þessir liðir tengjast og miða skiptingu skattsins við þannig fengið hlutfall milli skattgjaldstekna hvors hjóna.

Í síðasta málslið 2. mgr. er lagt til að stjórnarmenn ýmissa félaga, sjóða og stofnana séu ábyrgir fyrir skattgreiðslum þessara lögaðila.

Í 3. mgr. eru ákvæði um ábyrgð á skattgreiðslum af launum til erlendra aðila, en lög nr. 22/1956 voru felld úr gildi með lögum nr. 40/1978. Þar eru og ákvæði um ábyrgð á ýmsum greiðslum sem greiddar eru til aðila sem skattskyldir eru skv. 3. gr. laga nr. 40/1978.

Um 35. gr.

Samkvæmt bráðabirgðaákvæði IV í lögnum eru reglur um framkvæmd endurmats eigna. Ekki er lagt til að breyting verði á aðalreglu endurmatsins, þ. e. að kostnaðarverði skuli breytt eftir verðbreytingarstuðli fyrir hvert ár og kostnaðarverð þannig framreiknað myndi nýjan fyrningargrunn. Hins vegar er lagt til að fyrningar skuli ekki framreiknaðar samkvæmt ákvæðum eldri laga og áður fengnum fyrningum heldur samkvæmt ákvæðum 38. gr. laganna.

Samkvæmt 12. gr. frumvarpsins er lagt til að fyrningar verði á bilinu 2% til 12% og skal fyrningargrunnur lækkaður um sömu árlegu fyrningu í þann tíma sem viðkomandi eign hefur verið í eigu skattaðila. Auk þess skal skattaðili reikna til frádráttar áður fengnar fyrningar á tekjuárunum 1971 til 1978 vegna þessara eigna samkvæmt ákvæðum lokamálsgreinar D-liðs 15. gr. laga nr. 68/1971 og skulu þær margfaldaðar með verðbreytingarstuðli þess árs þegar þær voru notaðar. Er þar um að ræða fyrningu vegna skattskyldu söluhagnaðar, en á þann hátt hefur skattlagningu söluhagnaðar verið frestað í mörgum tilvikum.

Mjög er mismunandi hvernig áfallin gengistöp og verðbætur hafa verið meðhöndluð í framtölum skattaðila. Í 3. málslið 2. mgr. er tekinn af vafi hvernig líta beri á gengistöp og verðbætur sem færð hafa verið til hækkunar á heildarfyrningarverði. Skattaðili má ekki telja slíkan fjármagnskostnað sem hluta af kostnaðarverði við endurmat. Við gjaldfærslu eftirstöðva þessa kostnaðar fer eftir 37. gr. framvarpsins.

Um 36. gr.

Lagt er til að bætt verði við ákvæði er varða söluhagnað varðandi eignir sem eru fimmtán ára og eldri. Söluhagnaður slíkra eigna skal teljast mismunur söluverðs og 10% af framreiknuðu stofnverði. Í því sambandi vísast til þess að eigi er heimilt að fyrna eignir um meira en 90% af stofnverði.

Um 37. gr.

Í lögnum eru engin ákvæði sem kveða skýrt á um hvernig skuli fara með áfallnar verðbætur og gengistap fyrir ársbyrjun 1979, sem ekki hefur verið gjaldfært. Eðlilegt þykir að heimilt skuli að gjaldfæra án endurmats með sama hætti og gert hefur verið samkvæmt eldri lögum, þannig að skattaðilar geti gjaldfært fjármagnskostnað þennan á ákveðnu tímabili. Fjármagnskostnaður þessi skal ekki teljast sem hluti af hreinni eign skattaðila.

Um 38. gr.

Hér er kveðið á um aðlögun að skertri niðurfærsluheimild vörubirgða. Er gert ráð fyrir að dregið verði úr hámarki heimildar til niðurfærslu með jöfnum áföngum á fjórum árum þannig að hámarkið verði 25% í árslok 1979, 20% í árslok 1980, 15% í árslok 1981 og 10% markinu verði því náð í árslok 1982. Um ástæður fyrir þrengingu niðurfærsluheimildarinnar vísast til almennra athugasemda og athugasemda við 11. og 30. gr. frumvarps þessa.

Um 39. gr.

Hér eru sett ákvæði um hvernig með þann söluhagnað skuli fara sem frestað hafði verið skattlagningu á samkvæmt ákvæðum eldri tekjuskattslaga. Slíkt ákvæði skortir í lögum nr. 40/1978.

Um 40. gr.

Gert er ráð fyrir að ákvæði frumvarps þessa komi til framkvæmda við skattlagningu á árinu 1980 vegna tekna ársins 1979. Frá þessu er þó sú mikilvæga undantekning að ákvæðunum um breytta meðferð á vaxtatekjum og gjöldum einstaklinga utan atvinnurekstrar er ekki ætlað að koma til framkvæmda fyrr en ári síðar, þ. e. við skattlagningu 1981. Ástæða þess er sú, að varhugavert kann að þykja að gera nú í lok ársins breytingar á þessum þáttum þar sem vera kann að gjaldendur hafi að einhverju leyti tekið mið af ákvæðum laga nr. 40/1978 um þetta efni við ákvarðanatöku um fjármál sín á þessu ári.

41. gr.

Grein þessi þarfnast ekki skýringa.